

THE DUTCH DICKENSIAN

Volume XXXVI, winter 2016, No 89.

**The Dutch Dickensian is een uitgave van
The Haarlem Branch of the Dickens Fellowship**

ISSN 0167-8388

Website Haarlembranch: <http://www.dickensfellowship.nl>
Webmaster: E.I.G. van Daalen
E-mail: eig.vandaalen@ziggo.nl

In The Dutch Dickensian worden ter beoordeling van de redactie, artikelen opgenomen die betrekking hebben op:

Leven en Werken van Charles Dickens.

Tijdgenoten die raakvlakken hebben met Charles Dickens.

Onderwerpen die licht doen schijnen op de tijd waarin Charles Dickens leefde.

Boekbesprekingen van oude of nieuwe uitgaven alsmede recensies van

uitbeeldingen van werken van Charles Dickens op DVD etc.

Zowel artikelen geschreven in de Nederlandse taal alsmede in het

Engels kunnen worden geplaatst.

Bijdragen:

Artikelen dienen bij voorkeur als platte tekst of neutraal Word-bestand,

zonder opmaak, te worden toegezonden. Voetnoten dienen aan het eind

van het artikel te worden geplaatst. Suggesties voor illustraties zijn ter

beoordeling van de redactie.

Verschijning:

The Dutch Dickensian verschijnt minstens tweemaal per jaar.

Inhoudsopgave van Volume XXXVI, nr. 89, winter 2016.

Blz.

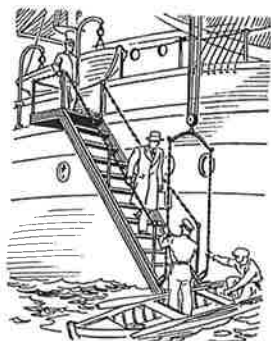
- 42- Van de redactie.
- 43 - Van de president.
- 44- Verslag van de 247ste vergadering, Pieter de Groot.
- 49- Verslag van de 248ste vergadering, Pieter de Groot.
- 55- Verslag van de 249ste vergadering, Pieter de Groot.
- 62- A Great Walker, Anneke Hesp.
- 63- George Gissing; 'Charles Dickens, a critical study', Liesbeth van Aalst.
- 66- Tafelrede Kerstdiner 2015, Dick Kooiman.
- 68- Verslag van de Annual Conference 2016 in Aberdeen, Pieter de Groot.
- 80- De schrijvende Victoriaanse vrouw, rebel tegen wil en dank, Liesbeth van Aalst.
- 84- Lillian Nayder, The Other Dickens, a life of Catherine Hogarth: Een gemiste kans, Karla Boschma.
- 87- The Immortal memory 2016, Liesbeth van Aalst.
- 90- Dickenstheater Laren wint Award in USA, Else Flim.
- BIJLAGE:**
- 93- Dickens in Aberdeen - Then and Now, Paul Schlicke.

Een overzicht van eerdere publicaties in The Dutch Dickensian kunt u vinden op:

<http://www.dickensfellowship.nl>

Van de redactie,

Winter: het jaargetijde waarin wij volgens de traditie Dickens lezen. De wind huilt door de schoorsteen en de regen klettert tegen de ramen, maar binnen brandt de kachel bij voorkeur een die nog antraciet of, vooruit dan, hout verbrandt. Was het niet Godfried Bomans die volgens de apocriefe geschriften iemand huurde om voor het huis heen en weer te lopen en als hij het raam passeerde waarachter onze founding father zat te lezen luidkeels BRRR moest roepen?

Het is ook het jaargetijde waarin we afscheid nemen van het jaar en hoopvol uitzien naar een nieuw begin. Dat nu is ook het gevoel op het redactie bureau. Na jarenlang in stilte de Dutch Dickensians te hebben samengesteld is het nu welletjes geweest. In kleine kring was het al langer bekend, maar in Drenthe heeft men bij aanvang van dit jaar besloten dat er maar eens een einde aan moest komen. Het is mooi geweest, de pen of het stokje wordt na dit nummer overgedragen aan een nieuwe redactie. Wie dat zijn kunt u terugvinden in de colofon. Na jarenlang onder het waakzame oog van de vorige redacteur, Cees van Steijnen als mede-redacteur het vak te hebben geleerd mocht deze redacteur in 2004 met nummer 50 het roer over nemen. Nu met nummer 89 is zijn taak volbracht. Dat betekent natuurlijk niet dat u nooit meer iets van de redactieleden in The Dutch Dickensian zult tegen komen, want wie schrijft die blijft, maar na negendertig nummers is het mooi geweest. Het redactielokaal wordt leeggeruimd en ingericht voor een nieuwe uitdaging. De laatste restanten kopij zullen per email aan de nieuwe redactie worden gezonden. Het email adres van de nieuwe redactie staat ook al in dit nummer, dus blijft u vooral schrijven, dat zullen wij vast en zeker ook blijven doen.

We eindigen toch nog met iets nieuws in dit laatste nummer van deze redactie. Een echte bijlage, nog nooit eerder vertoond!

Van de President

Alhoewel Dickens de schrijver voortleeft in zijn boeken, stierf Dickens de acteur op 9 juni 1870. En ofschoon we veel beschrijvingen hebben van ‘Dickens on stage’ bestaat er geen film of geluidsopname van. Ik was er graag bij geweest, bijvoorbeeld op 5 januari 1869, toen Dickens voor het eerst de moord op Nancy vertolkte. Bij de tekst had Dickens opmerkingen geschreven. ‘Beckon Down. Point. Shudder. Look Round In Terror. Muder Coming. Mystery. Terror Through To The End.’

Het succes van de lezingentournee van Dickens is bekend, en ook dat het zijn dood bespoedigde. De moord op Nancy was iedere keer een aanslag op zijn eigen leven. Dat leven ‘on stage’ had een bescheiden begin een halve eeuw eerder gekend toen een zevenjarig jongetje in een pub in Chatham, Kent, een gedicht voordroeg, *The Sluggard*, een van de ‘Divine Songs for Children’ van Revd Dr Isaac Watts:

‘Tis the voice of the sluggard; I heard him complain,
"You have waked me too soon, I must slumber again."
As the door on its hinges, so he on his bed,
Turns his sides and his shoulders and his heavy head.
(...)
Said I then to my heart, "Here's a lesson for me,"
This man's but a picture of what I might be:
But thanks to my friends for their care in my breeding,
Who taught me betimes to love working and reading.’

Love working and reading. Dickens moet de woorden in zijn hoofd hebben geprent. En heeft er naar geleefd.

Ook de immer bescheiden editor van *The Dutch Dickensian* heeft de afgelopen jaren naar dit adagium geleefd. Dat heeft geleid tot een reguliere stroom publicaties, *The Dutch Dickensian* verscheen en verscheen. Het is gezien Guus, het is niet onopgemerkt gebleven. Dank, voor jouw laatste keer vanaf deze plek.

Verslag van de 247ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een schemerig Dickens Theater verzamelden zich 21 leden om plaats te nemen op stoelen met rood fluwelen kussentjes. Hierop liggen de programma-boekjes die speciaal voor ons zijn gemaakt. Inderdaad, het kan weer niet op. Het theater kan zichtbaar echt niet meer dan maximaal 30 bezoekers ontvangen en dus zitten wij met 21 wat ruimer. Er hangt spanning in de lucht want het ontvangen van een gelouterde gezelschap als de Haarlem Branch doe je als theater niet iedere dag.

Een mevrouw verzorgt de inleiding. Zij heeft het over lezingen van Dickens in Boston waar meer dan 3.500 bezoekers op afkwamen en waarbij er ongeregelheden uitbraken die slechts met de wapenstok gesust konden worden. Wij kijken onrustig om ons heen, want wij zijn dan wel niet met zoveel maar het blijft Het Gooi, waar soms vreemde dingen gebeuren, en een wapenstok is vlot uit het foedraal gehaald.

Daarna krijgen wij uitleg over de immense toverlantaarn die achter in het zaaltje

staat opgesteld, en over de achtergrondmuziek die vandaag uitsluitend uit speeldozen komt. Inmiddels is de eerste plaat op het doek verschenen met daarop een tekst die ons welkom heet.

Zie hiernaast, maar dat had u al begrepen.

Ondertussen lopen er fotografen rond van de Universiteit van Brighton waar plots een interesse is opgevat voor de toverlantaarn, daar beter bekend als “the magic lantern”. Waarom zij foto’s van ons willen is wat onduidelijk. Wellicht als bewijs dat er toch echt wel mensen op dit soort voorstellingen af komen.

Daarna wordt “Mr. Dickens” aangekondigd en de acteur verschijnt die ons gaat voorlezen. Het voordragen lukt goed maar ik vermoed dat Dickens zelf wel wat meer kracht in zijn stem zou hebben gelegd. Maar wij hebben deze dag te maken met deze Dickens, die vraagt of wij ons emotioneel willen gedragen. Dat valt niet mee voor een gezelschap dat het toch vooral van de stiff upper lip moet hebben, maar gedurende de voorstelling wordt er toch links en rechts wat geroepen.

Het eerste deel gaat over Bob Sawyer’s Party, rijkelijk verlicht met lichtbeelden. Daarna krijgen wij een serie te zien over het Victoriaanse Londen. Het moet gezegd, het zijn schitterende lichtbeelden en het is een wonder dat die bewaard gebleven zijn.

Waarna de pauze uitbreekt met koffie, thee, cakes en vooral kersenbonbons.

Na de pauze volgt de lezing over het schaatsavontuur van de Pickwickians op het vijftiende bij Dingely Dell, waar Mr. Jingle als krabbelaar wordt ontmaskerd en Mr. Pickwick door het ijs zakt.

Waarna wij als intermezzo kijken naar prachtige platen over Amerika.

Hierop volgt de lezing over The Boots at the Holly Tree Inn end at besluit dan de voorstelling.

Het moet gezegd, in Laren bevindt zich een unieke collectie lichtbeelden en in die zin was het zo wie zo een geslaagde middag. Ons wordt meegedeeld dat de collectie op tournee gaat naar Amerika waar er veel belangstelling voor zou zijn. Maar of er

3.500 mensen op afkomen die ook nog eens met een knuppel op het hoofd getimmerd worden, dat is maar de vraag.

President bedankt met doortastende stem de medewerkers van het Dickens Theater waarna wij ons richting Het Bonte Paard spoeden. Daar blijken inmiddels nog twee leden te zijn gearriveerd voor de stampot maaltijd. Dit is een specialiteit waar Het Bonte Paard zo bekend om is in wijde omstreken.

Aan tafel gezeten wijst de secretaris op een nieuw exemplaar van The Dutch Dickensian, waarop de president ons iets vertelt over de Boekenweek, die dit jaar in het teken van Duitsland staat. Hij houdt zijn betoog dan ook in het Duits, iets waar wij even niet op hadden gerekend. Omdat ook de secretaris in die taal niet echt verder komt dan: "Wo ist der Bahnhof?", krijgt u de samenvatting van zijn onsamenhangende betoog in het Nederlands.

Het kwam er op neer dat er in Laren een boekhandel bestond die gedreven werd door een man die zelf nooit een boek las. Toen hij ook de aanblik van boeken niet meer kon verdragen gaf hij de zaak op en begon een winkel in vulpen en lederwaren. Waarvan acte.

Verder constateert de president dat Dickens nooit in Duitsland is geweest maar dat er wel jaarlijks 150 bussen vol Duitsers naar het Dickens Festijn Deventer komen.

Tot slot spreekt hij nog over de vertalingen van het werk van Dickens in zowel het Nederlands als het Duits; en dat er meer Nederlandse vertalingen zijn dan Duitse maar dat het ook andersom kan zijn.

Hierop staat de heer Ferdinandusse op. In zijn jonge jaren verbleef hij enige tijd in een sanatorium in Laren en toen hij eenmaal wat aan de beterende hand raakte mocht hij er zo nu en dan uit. Hij gebruikte deze vrijheid door met gejaagde tred naar Het Bonte Paard te gaan om twee borrels achterover te slaan. Hij zegt tot op de dag van vandaag er van overtuigd te zijn dat hij zijn genezing hieraan te danken heeft.

Geroerd gaat hij zitten, maar niet na Bitzer's definitie van een paard gegeven te hebben.

Waarop de president de bijeenkomst besluit met de opmerking dat het een gezellig samenzijn was en dat zowel de voorstelling als de bijeenkomst in Het Bonte Paard bepaald niet hebben teleurgesteld.

Bijeenkomsten

- Van 20 t/m 25 juli wordt de Internationale Annual Conference gehouden in Aberdeen. Informatie en formulieren voor inschrijving kunt u vinden op de website: www.dickensaberdeen.co.uk Het verblijf is op de campus van de Universiteit.

Mocht u interesse hebben, er is een “call for papers”, dus als u meent iets te weten dat u graag aan een internationaal gezelschap kwijt wil, dan kunt u zich richten tot Paul Schlicke via p.schlicke@abdn.ac.uk

- De herfstbijeenkomst is op 10 september in Kraantje Lek. Spreker is dan Dr. André Roes, die wij eerder ontmoet hebben in Bronkhorst. Roes is auteur van het boek: “Charles Dickens; zijn zo gelukkig en toch zo ongelukkig bestaan”.

Op deze bijeenkomst zullen ook weer boeken geveild worden. Door een gift zijn wij in het bezit gekomen van een klein deel van de bibliotheek van ons overleden medelid mevrouw Vonkeman. Deze boeken zoeken een nieuwe bestemming.

- De Kerstbijeenkomst is op 10 december in of Trou Moet Blijcken of De Ripper. Spreker is Dr. Tony Williams, de huidige president van de internationale Dickens Fellowship. Zijn onderwerp is: Dickens and Shakespeare.

Tevens wordt op deze bijeenkomst het archief van de Haarlem Branch officieel online gezet door het Noord-Hollands Archief. Zorg dat u later kunt zeggen: ik was daarbij.

Life lines

- U kunt uw bijdragen voor The Dutch Dickensian blijven sturen naar aadel@wxs.nl

- Middels de website www.dickensmuseum.com kunt u zien wat het museum te bieden heeft; onder meer een webwinkel waar snuisterijen verkrijgbaar zijn.

- Ons Book of Study voor 2016 is Great Expectations.

Foto's

Binnenkort willen wij onze website verluchten met foto's; onder andere van onze bijeenkomsten. Maar het aantal foto's waar wij nu over beschikken is heel beperkt. Daarom willen wij u vragen eens in de oude schoenendoos te kijken of daar nog wat verdwaalde foto's van de Haarlem Branch liggen. U krijgt de originelen terug.

Maar het kan ook zijn dat u het helemaal niet op prijs stelt op een foto te staan, laat staan dat die op onze website is te zien; waardoor het uitlekt dat u lid bent van de Haarlem Branch. Laat dat weten en dan plaatsen wij geen foto's van u. Want het is alles of niets, geen gedoe met zwarte balkjes.

London Calling

Het Dickens Museum krijgt weer een nieuwe directeur; Sue Sughrue die over een OBE beschikt. Zij volgt Robert Moye op, die volgens The Dickensian "stirling work" heeft verricht met als hoogtepunt het aankopen van de stoel en het bureau van Dickens. Die kosten bij elkaar een klein fortuin maar dan heb je ook wat. Hij zal wellicht gedacht hebben: hoger kan ik nooit meer reiken, ik zit aan mijn plafond als curator. Zijn laatste activiteit was het rondleiden van een hoge Chinese delegatie. Een direct verband tussen dit en zijn plotse verdwijnen is (nog) niet aangetoond.

Dickens opera

Van ene David Chandler kwam een mail binnen over het heruitbrengen van de Pickwick Opera uit 1889 van Burnand and Solomon.

Chandler schreef in 2013 en 2014 artikelen over dit onderwerp in The Dickensian.

Voor het uitbrengen van deze Pickwick Opera heeft hij geld nodig en daarvoor vraagt hij aandacht. Grote en kleine bedragen want aan discrimineren doe je niet in zo'n geval. U kunt de details vinden op <http://www.retrospectopera.org.uk>

Veiling Pickwick Club

Van Malcolm Andrews, editor of The Dickensian, ontving ik de volgende mail:

There is a curious Dickensian item coming up for auction in June at Bonhams, which I thought you and your fellow members might find amusing, since I think you all have a particular fondness for Pickwick? It's the Minute book of a strange Pickwick Club, established while the novel was still running in its original instalments. I attach a sample opening. It includes the vexing agenda item: "Whether it is proper for a member to lay their heads on a lady's shoulder."

It may prove so irresistible that the Haarlem Branch might be tempted to make bid for it....?

Het hoogste bod zal niet op het niveau liggen als de stoel en het bureau, maar goedkoop, nee dat ook weer niet. Zal er iemand van ons in de buidel tasten? Inmiddels is al bekend dat er in Groningen een fraaie woning op de markt is gekomen. Inderdaad, offers dienen gebracht.

De postbode

Een enkele keer plakt uw secretaris te weinig zegels op een envelop. PostNL stuurt dan een kaartje met het verzoek alsnog bij te plakken. Sinds het geen PTT meer is, is goed lezen daar geen vereiste meer. Deze maand was er een schrijven gericht aan The Dickens Hellomship en vorige maand een aan The Birkens Fellowship.

Gemist

Mocht u niet aanwezig geweest zijn bij de bijeenkomst in het Dickens Theater, en nu door spijt overmand te zijn, dan heeft u hier het website adres: www.dickenstheater.nl

---

Verslag van de 248ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een raadselachtig Kraantje Lek verzamelden zich 29 leden. Als de president spreekt van een overweldigende opkomst kijkt hij dit maal alsof hij het meent. Secretaris, penningmeester en editor zijn prominent aanwezig maar hebben niets te zeggen en doen dat dan ook niet.

Waarop de president het woord geeft aan de dames Burden, Drost en Hesp. Mevrouw Hesp kondigt aan dat zij acht scènes uit het werk van Dickens voor ons gaan opvoeren. Aan de overige leden de taak om op een daarvoor bestemd formulier op te schrijven uit welk boek de scène komt, wie de personages zijn en welke teksten (quotes) er bij horen. Er kunnen maximaal 41 punten behaald worden. Over dit merkwaardige getal wordt nog steeds gediscussieerd als het eerste tableau zich voor onze ogen ontvouwt.

Lepels die kommetjes leegschrapen en hongerige blikken. Dit moet wel de

beroemde scène uit Oliver Twist zijn. “Please sir, I want some more”, die tekst weet iedereen wel maar wat werd er nog meer gezegd en door wie?

Vertwijfeling in het Tuighuis. En zo gaat dat door.

Breïende vrouwen met broedende blikken die voldaan opkijken als er iets in een mandje ploft, ja inderdaad, A Tale of Two Cities, maar wat werd er allemaal gezegd want met un, deux, trois kom je er niet.

Een poetsende laarzenknecht en ongemakkelijk kijkende heren, dat zal de ontmoeting tussen Sam Weller en Mr. Pickwick zijn, en die mevrouw die uit de tuit van de theepot drinkt is natuurlijk Mrs. Gamp.

Dan wordt het moeilijk, met een tableau dat nog lang stof tot discussie geeft. De afwijzing van Carker door Edith. Ja, kom daar maar eens op. Deze scène werd zo ongeveer door iedereen in ieder ander boek geplaatst en een enkeling meende er zelfs de verwijdering uit het Paradijs in te zien.

Maar dan komen we weer op meer vertrouwd terrein en kijken glimlachend naar de beroving van Brownlow. Behalve de heer Kabel die onderweg hier naar toe zijn tas is kwijt geraakt en daar door deze scène weer aan herinnerd wordt.

Dan wordt er een beroep gedaan op de penningmeester, die de rol van Mr. Dick speelt in een scène in huize Trotwood waarin Aunt Betsy hem vraagt wat te doen met David Copperfield. De penningmeester wordt geacht met los geld te rammelen maar verkeert momenteel in een levensfase waarin hij uitsluitend papiergeld bij zich draagt. De hulpeloze blik die dit veroorzaakt past uitstekend bij de scène en er zijn gelukkig nog steeds voldoende andere leden die wel aan lager wal zitten, om het rammelen over te nemen.

Voor het laatste tableau gaan wij naar buiten, want daar moet een brandende Miss Havisham nodig door Pip geblust worden.

Na dit aangrijpende moment bedankt de president de drie dames waarna wij aan tafel gaan zitten om in spanning op de uitslag te wachten. Dan ziet de president opeens drie nieuwe leden. Die waren er al de hele middag, maar zo'n man kan natuurlijk niet alles volgen.

En dus worden er vragen gesteld want tradities zijn alleen mooi als je ze ook aanhoudt.

Aan mevrouw De Zaaijer-Eldridge worden er vragen gesteld uit The Chimes en

The Haunted Man. De antwoorden zijn niet duidelijk maar om haar heen klinkt gepast gejuich, maar dat kan ook veroorzaakt zijn door de bediening die op dat moment met glazen drank binnen komt.

Maar de president is tevreden en richt zijn blik op mevrouw Flim en de heer Kok. Zij zijn samen gekomen en delen de vraag over Dr. Marigold, maar dat hadden ze dan ook gelezen. Voor een tweede vraag bedanken ze echter beleefd.

Maar dan komt de jury terug en wordt de uitslag bekend gemaakt. Mevrouw Hesp wijst ons er op dat over de uitslag geen discussie mogelijk is, laat staan dat er over gecorrespondeerd mag worden. Dit zou zo met de secretaris zijn afgesproken.

Zij stelt dat het geheel in de breedte uitermate leerzaam was. Voor wie blijft onduidelijk.

De vierde prijs gaat naar de heer Ferdinandusse, de derde naar mevrouw Willemsen, de tweede naar de heer De Landtsheer en de eerste naar de heer De Groot. Een deel van de leden die buiten de prijzen zijn gevallen accepteert dit niet en wordt opstandig en begint te morren maar net op dat moment wordt de soep geserveerd en kalmeren de gemoederen.

De prijswinnaars gaan er met boekenleggers en boekjes vandoor.

Ondertussen cirkelen er foto's rond van een verkleedpartij uit de eerste jaren van de Haarlem Branch. Deze zijn volgens de heer Van Steijnen afkomstig van De Telegraaf. Hij vertelt ook dat in vroeger dagen de manlijke leden van de Haarlem Branch vrouwelijke modellen mee brachten naar de bijeenkomsten. Na deze mededeling ziet men hier en daar een dromerige blik en klinkt zwakjes een roep naar oude tijden.

Maar Van Steijnen heeft meer te melden. Wie, zo vraagt hij was de laatste kunstenaar die een portret van Dickens maakte. Er wordt Ari Scheffer geroepen maar Van Steijnen komt met Pieter Wetselaar. Hij deelt links en rechts afdrucken uit, want het kan niet op vandaag.

Dan staat de penningmeester op. Over Wetselaar wil hij het niet hebben, wel over de modellen. Hij meent een verhaal gehoord te hebben dat vrouwelijke leden van de Haarlem Branch om die reden opstapten en zich verbitterd aansloten bij het Shakespeare genootschap, dat zich wel afwijzend opstelde als

het ging om het meenemen van modellen.

Waarop de heer De Landtsheer zich een opmerking over hoepelrokken veroorlooft en de heer Klok aangeeft dat Dordrecht al enige tijd zucht onder een teveel aan cultuur.

Vervolgens verheft de heer Ferdinandusse zich. Hij is verguld met zijn vierde prijs en dankt zijn vrouw, zijn ouders en zijn kinderen en een aantal vage kennissen dat zij dit allemaal voor hem mogelijk gemaakt hebben. Dan gaat hij nog kort in op de geschiedenis van de tableau vivant. Deze werden voor het eerst gebruikt door de kerk om de mensen iets uit te leggen. Toen de kerken steeds voller raakten namen ook andere organisaties dit systeem over.

Waarop mevrouw De Zaaijer meldt dat zij huiveringwekkend nieuws heeft. Haar heeft een brief bereikt, helemaal uit Londen met krantenknipsels waaruit blijkt dat de fundamenten van het Dickens Museum, gelegen aan 48 Doughty Street, aangetast dreigen te worden door gerommel in de kelders van het aanliggende pand, nummer 47. Zo bericht ons tenminste The Times op 20 mei. Dit gerommel wordt veroorzaakt door ene Yitan He, afkomstig uit het verre China. Het is niet bekend of hij en zijn trawanten via de voordeur binnen gekomen zijn en vandaar naar de kelders zijn afgedaald, of dat zij hun graafwerkzaamheden in China zijn begonnen. In het laatste geval blijkt dat wonderlijke verhaal dan toch waar te zijn.

Er barst verontwaardiging los en een aantal van ons neemt een houding aan die men doorgaans bij pugilisten aantreft. Nadat de bloeddorst wat gezakt is wordt besloten tot het aanspreken van iedere Chinees die men tegenkomt over deze kwestie.

Dan vraagt de heer Van Kessel het woord. Hij mist op onze bijeenkomsten al jaren een Blotton. Iemand als op de eerste vergadering van de Pickwick Club, die altijd tegen is, zich tegen van alles verzet, knorrig commentaar geeft en te pas en te onpas de Chinese methaphysics van stal haalt.

Waarop de president de bijeenkomst besluit met de opmerking dat het een bijzondere bijeenkomst was en dat hij nog minder van Dickens blijkt te weten dan hij al dacht. Tevens geeft hij ons een laatste update rondom de zoekgeraakte tas van de heer Kabel, die zou gevonden zijn.

Bijeenkomsten

De Kerstbijeenkomst is op 10 december in of Trou Moet Blijcken of De Ripper. Spreker is Dr. Tony Williams, de huidige president van de internationale Dickens Fellowship. Zijn onderwerp is: Dickens and Shakespeare.

Tevens wordt op deze bijeenkomst het archief van de Haarlem Branch officieel online gezet door het Noord-Hollands Archief. Zorg dat u later kunt zeggen: ik was daarbij.

De volgende Annual Conference is in Carrara Italië en wel van 20 t/m 25 juli 2017. Naar verwachting kan er vanaf oktober geboekt worden.

Life lines

- U kunt uw bijdragen voor The Dutch Dickensian blijven sturen naar aadel@wxs.nl
- Middels de website www.dickensmuseum.org kunt u zien wat het museum te bieden heeft; onder meer een webwinkel waar snuisterijen verkrijgbaar zijn.
- Onze eigen website kunt u vinden op www.dickensfellowship.nl waarop nu ook foto's van een aantal bijeenkomsten te vinden zijn.
- Ons Book of Study voor 2016 is Great Expectations.
- De Dutch Dickensian staat online. www.noord-hollandsarchief.nl/kranten

Dickens opera

Omdat het bestuur dit toch een bijzonder aardig initiatief vindt, nogmaals aandacht voor het heruitbrengen van de Pickwick Opera uit 1889 van Burnand and Solomon. David Chandler schreef in 2013 en 2014 artikelen over dit onderwerp in The Dickensian. Uw kunt mede sponsoren en uw naam er aan verbinden middels de website www.retrospectopera.org.uk

Vertaling

De Christmas Carol is al ontelbare malen vertaald, maar tot nu toe nog niet in het Twents dialect. Tot Prof. dr. Anne van der Meiden het boek in handen kreeg. Nu dan ook vertaald verkrijgbaar bij uitgeverij AFDH en voorzien van fraaie platen. De uitgeverij prijst het als volgt aan:

“Iej zölt schik hebben an dit Mirreweentervertealsel van alle tieden en ok an ’t

mooie plat.

Leas 't de leu mer 's veur dee oe noa an 't herte ligt, a'j bie 'n kesboom zit..."

Uw secretaris beheerst het Twents niet maar meent toch uit bovenstaande tekst te kunnen opmaken dat er in het fraaie plaatsje Mirreween een hert onder de Kerstboom ligt.

En dat geeft altijd een warm gevoel.

London Calling

In de laatste Dickensian (Spring 2016) het nieuws dat de tussen 2002 en 2013 opgedoken brieven van Dickens nu op de website van de Fellowship staan. www.dickensfellowship.org Kijk onder Dickens Letters Supplements.

In hetzelfde nummer ook een bijdrage van de antiquarische boekverkoper Jeremy Parrott die de complete serie van All the Year Round op de kop tikte en tot zijn aangename verrassing zag dat bij elk artikel met potlood in de kantlijn de naam van de auteur stond geschreven. Parrott was ook op de conferentie in Aberdeen en meldde ons dat dit niet door Dickens was gedaan maar door twee van zijn bureau medewerkers. Maar niettemin, een grote ontdekking.

Maar ook een uitgebreide bijdrage over Dickens en de posterijen, want sinds die gerenoveerde brievenbus weer operationeel is, is er geen houden meer aan en wordt ons over dit onderwerp geen detail bespaard.

Aberdeen Conference

Op woensdag 20 juli vertrokken vijf leden vanaf een zinderend Schiphol om een ruim uur later in de plenzende regen in Aberdeen te landen. De volgende vijf dagen viel het echter mee, zeker voor Schotse begrippen. Goede lezingen, matige accommodatie, aardige uitstapjes, de gebruikelijke verdragende factor in de vorm van een oude dame, enthousiaste medewerkers, Starbucks ontbijt, fraaie officiële gelegenheden en veel drank. En omdat het aantal Brother Tadger's het aantal Reverend Stiggins's flink overtrof was het voor de laatsten flink aanpoten het allemaal weg te krijgen.

Het hele verslag van de conferentie zal in The Dutch Dickensian verschijnen, net als een artikel van de hand van Paul Schlicke over "Dickens in Aberdeen – Then and Now".

Archief

Uw secretaris ontving recentelijk de volgende email van Dr. Alexander Heldring:

Bij het opruimen van enkele mappen van wijlen mijn ouders (Mr. Ernst Heldring en Olga Heldring-Hondius van Gessel) uit de jaren '50 en '60 trof ik een dik dossier aan over de Dickens Fellowship Haarlem Branch. Dit dossier bevat vele krantenknipsels, speeches, foto's etc. en vooral brieven, waaronder velen met de hand geschreven. Graag verneem ik van u of de huidige Haarlem Branch hiervoor belangstelling heeft.

Een waardevolle aanvulling voor ons archief heb ik dankbaar in ontvangst genomen. Op de Kerstbijeenkomst neem ik het een en ander mee.

Overleden

Hoewel al een aantal jaren geen lid meer van onze Branch willen wij u toch informeren over het overlijden van Mr. Dr. Aart van Wijk. Hij was jarenlang vast lid van de Haarlemse leeskring en doorgaans altijd aanwezig op de Kerstbijeenkomsten. Op de AGM in Aberdeen hebben wij zijn naam bij het agenda punt In Memoriam laten afroepen.

Verslag van de 249ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een literair Kraantje Lek verzamelden zich 23 leden. De president kijkt tevreden en spreekt van een overweldigende opkomst. De secretaris mompelt iets over de afmeldingen waarop een blij kijkende penningmeester meedeelt dat de contributie niet verhoogd zal worden. Dit tot verrassing van president en secretaris. Ja, dat heb je met vriendenkers.

Dan geeft de president het woord aan Dr. Roes, die stelt zich vereerd te voelen om voor ons gezelschap te spreken. Als jongen van 16 investeerde hij zijn zakgeld niet in een langharige LP maar in de Prisma uitgave van Oliver Twist. Hij heeft deze zelfs bij zich.

Tijdens zijn studietijd in Leiden begon hij aan Dombey and Son en zo ging het

van kwaad tot erger. Daarna las hij in Bomans het nodige over de mens en schrijver Dickens.

Roes deelt ons daarna mee dat hij niet alleen het nodige over Dickens weet maar ook over Kierkegaard en Andersen (waarover hij binnenkort zal publiceren) en de drie grote Russen: Dostojevski, Tolstoi en Tjechov.

Literatuur moet je herlezen, zo stelt spreker, die dat zelf dagelijks doet en zichzelf ziet als een onderstreper, en ook nog een die bij de volgende herlezing weer andere zaken onderstreept. Vooraf aan het schrijven van zijn biografie over Dickens had hij veel andere biografieën gelezen maar zich er niet door laten leiden en alleen het meest essentiële eruit gehaald. Hij miste soms ook wat in de andere biografieën. Die gingen volgens Roes teveel in op de details over Dickens zelf, terwijl je Dickens juist het beste kan benaderen door zijn werken. Want alles over Dickens is terug te vinden in zijn werk te lezen. Je moet ook letten op de actualiteit in zijn werk; spreker vermoedt zelfs dat Dickens wellicht zelfs onbewust bepaalde zaken vermeldt.

Roes noemt daarna Scrooge, een geobsedeerd en geketend man. Ieder mens is in zekere zin getekend door zijn of haar opvoeding. Spoken uit het verleden kunnen je te pakken nemen.

Ook Dickens, die veel had meegemaakt, veel afwijzingen door vrouwen had gekend is in zekere zin een zwerver. Over zichzelf zei hij eens: ik ben ongeschikt om tot rust te komen.

In al zijn werken is een aanklacht terug te vinden over sociale misstanden. Hij is altijd kritisch, ook tijdens zijn bezoek aan Amerika waar hij de gruwelen van de slavernij en de omkoopbaarheid aan de kaak stelde.

Ook *The Chimes* is een aanklacht tegen de rijken die geobsedeerd zijn door het geld in een maatschappij waar alles z'n prijs heeft en te koop is.

Dickens, zo stelt spreker, heeft onsterfelijke personages gecreëerd en was een magistraal psycholoog en een visueel genie die zijn lezers leerde hoe op een andere manier naar mensen te kijken. Dickens keek van buiten naar binnen en moet al zijn personages ook in het echt gezien hebben, tegen gekomen zijn. Dickens is ook een entertainer, maar heel veel van zijn werk is ernstig. Bomans, die het nodige over Dickens schreef, heeft die entertainer kant nogal naar voren gebracht. Maar de teksten van Dickens zijn groot genoeg voor alle

interpretaties. In die zin ook groot genoeg om het Deventer Dickens Festival een plaats in te geven.

Verder had Dickens een goed oog voor getormenteerde mensen; spreker geeft als voorbeelden: Rosa Dartle en Mrs. Murdstone. Maar ook wat Mrs Havisham doet, dat doen veel mensen: zichzelf op slot doen. Maar hij creëert ook tegenpolen; personen die niet terugslaan en vergevend zijn, zoals Traddles, Mr. Dick en Bob Cratchit.

Hij is een groot humorist die de humor als wapen gebruikt, hij speelt met alle aspecten van de humor en gebruikt daarbij veel wendingen. En de pathos die hij in ruime mate gebruikt is wel logisch gezien de harde Victoriaanse tijd waarin hij leefde.

Dickens moest niets hebben van doorgeslagen vroom Christendom, hij hecht juist aan het belang van vergeving om jezelf los te maken en ook los te kunnen laten.

Hij mag dan soms wat naïef klinken, maar vergis je niet, hij is heel “streetwise” Spreker sluit af met te stellen dat het goede blijft en dat ook in veel mensen waar je dat niet in verwacht toch wel wat goeds blijkt te zitten. Hij maakt een vergelijking tussen Dombey die zijn dochter plots voor het eerst ziet en met Tjechov die het zelfde ervaart met zijn vrouw.

De President stelt dat spreker scherpe keuzes heeft gemaakt, waarop de penningmeester inhaakt. Die is heel enthousiast over het boek van Roes en stelt dat Dickens was gericht op verandering van de toen heersende mentaliteit en als wapen humor gebruikte.

De President dankt spreker en kan niet nalaten ons te informeren over het feit dat hij momenteel een andere biografie leest en wel over Lynden B. Johnson. Het is een werkje dat bestaat uit 4 delen, elk van 800 bladzijden. Na dit kwijt te zijn kijkt hij opgelucht in het rond. En wie zou dat niet doen.

Waarop wij aan de borrel gaan om vervolgens, gul gestemd door de nodige alcohol, de jaarlijkse boekenveiling houden. Deze levert, mede door de input van het vaatwerk van de familie Kooiman, 147 euro op. Dit moet de wezen, die weinig verwend zijn geweest de afgelopen jaren, wel gunstig stemmen.

Waarna wij ook nog de gelegenheid krijgen ons een ander boekje van Roes aan

te schaffen en wel: De Dans van Scrooge.

Waarop wij aan tafel gaan.

De President meldt dat hij behoefte heeft aan reflectie, maar waarom wordt niet duidelijk.

Hij spreekt over The Artful Dodger die ook soort bekering meemaakte.

Waarop de secretaris ook al met zo'n voorbeeld komt, en wel Walter Gay, in Dombey & Son.

Het moge duidelijk zijn, de lezing van Andre Roes heeft binnen het bestuur sentimentele gevoelens losgewoeld. Maar aan verdere tafelspeeches ontbrak het deze avond en ook de spreker werd tussen soep en hoofdgerecht het vuur niet aan de schenen gelegd. In plaats van een stamelend wrak zat daar een man met een blik van: wie doet mij wat.

Dit gaat natuurlijk zo niet langer. Het bestuur heeft het al moeilijk genoeg.

Rest nog te zeggen dat de President de bijeenkomst besloot met de opmerking dat het buiten al enige tijd schemerde.

Bijeenkomsten

De volgende bijeenkomst is op zaterdag 11 maart in Kraantje Lek. Spreker is dan Fons van Wanroij. Zijn onderwerp is: de invloed van Dickens (en dan met name diens Oliver Twist) op de roman "De lotgevallen van Klaasje Zevenster" van Jacob van Lennep. U begrijpt, Oliver Twist is dan ook meteen het Book of Study voor 2017.

De zomerbijeenkomst is gepland op 10 juni. Het is de bedoeling om dan aandacht aan dat Book of Study te geven door middel van een aantal korte lezingen. Wellicht heeft u een uitgesproken en afwijkende mening over het boek en overweegt u zo'n korte lezing voor uw rekening te nemen. Want heeft u niet heimelijk gelachen toen u hoorde hoe de buurman op vakantie vakkundig was gerold en eigenlijk had die Sikes ook best wel een punt en laten we eerlijk zijn, van die Oliver wordt je toch ook tureluurs. Het is nooit goed bij die jongen. In alle gevallen hoort de secretaris dat graag.

De volgende Annual Conference is in Carrara Italië en wel van 20 t/m 25 juli 2017. Het verblijf is in hotels. Toscane, zon, marmer en Dickens. Een aantrekkelijk affiche.

Life lines

- U kunt uw bijdragen voor The Dutch Dickensian blijven sturen naar aadel@wxs.nl
- Middels de website www.dickensmuseum.org kunt u zien wat het te bieden heeft;
- Onze eigen website kunt u vinden op www.dickensfellowship.nl waarop nu ook foto's van een aantal bijeenkomsten te vinden zijn.
- De Dutch Dickensian staat online. www.noord-hollandsarchief.nl/kranten
- De brieven van Dickens staan op www.dickensfellowship.org. Kijk onder Dickens Letters Supplements.

London Calling

De laatste Dickensian (Summer 2016) bulkt weer van de interessante artikelen. Met onder meer een schitterend interview met Gerald Dickens over zijn optredens. "Performing Dickens is like a golf swing: when you do it right it feels easy and the rewards are great; when you get it wrong its is awkward, painful and disastrous".

Maar zijn vader had het al eens tegen hem gezegd: "Dickens has done all the work".

Ook krijgen wij antwoord op de vraag wat er na de dood van Dickens toch gebeurd is met Trotty Veck, de pony van Dickens. Ja, het blijft natuurlijk ook een beetje een clubblad.

En een artikel over Edgar Allan Poe's review of Barnaby Rudge in Graham's Magazine. Poe had veel respect voor de wijze waarop Dickens de plot had gestructureerd (hoewel Poe de dader al snel had geraden) maar vond de Gordon Riots maar irrelevant terwijl die voor Dickens juist cruciaal waren. Ook had Dickens volgens hem veel meer moeten doen met Grip de raaf; door Poe in zijn review "the bird of ill omen" genoemd. Wellicht was dit de inspiratie voor Poe's

gedicht "The Raven".

Opera

Al eerder kon u lezen over de opera "Pickwick" van Burnand and Solomon. In de negentiende eeuw inspireerde The Pickwick Papers meer muziek dan welke andere roman van Dickens.

De opnames zijn, op het moment dat u dit leest, achter de rug en een stormloop op de betere muziekwinkels lijkt onvermijdelijk. Mocht u er in slagen een exemplaar te bemachtigen, kijkt u dan aandachtig op de cover, waar de sponsors staan vermeldt. U leest daar ook de naam van de Haarlem Branch. Een volgende geplande "Dickens" opera, The Cricket on the Hearth, kwam er nooit van door de tragische vroege dood van Solomon in 1895.

Op reis

Het Victoriaans Genootschap in Nederland organiseert op 2 december een busreis naar Zuid-Engeland met bezoek aan Dickens World en het Dickens Christmas Festival in Rochester. Ook staat er een bezoek aan Jane Austen locaties op het programma; waar zij heeft gewoond, gewerkt en is begraven.

Voor het programma en details zie deze link:

<http://victoriaansgenootschap.nl/nostalgische-reizen-en-excursies>

Theater

Wij hebben het begin dit jaar kunnen aanschouwen maar nu zijn ook de Amerikanen onder de indruk geraakt van de toverlantaarn, de lichtbeelden en de voordracht. De Award voor de beste historisch en wetenschappelijk onderbouwde research ging in New Orleans naar het 'Dickens theater Laren in The Netherlands' Om dit te vieren geeft men daar (in Laren dan, niet in New Orleans) weer een aantal voorstellingen waaronder Dr. Marigold en de tijdloze Christmas Carol. Voor meer informatie: www.dickens theater.nl Het kan weer niet op.

Christmas Carol

Inderdaad, december nadert dus daar weer over gesproken. In de Engelse Kerk,

op het Begijnhof te Amsterdam, organiseert men op 8 december een Victorian Christmas waar Ashley Ramsden de Christmas Carol zal voorlezen. Kerk open om 18.00 met “cheer, Carol singing, stalletjes, etc.” en om 19.30 aanvang voorlezen Christmas Carol.

De opbrengst gaat naar een goed doel, echter niet zijnde het Ebenezer Scrooge Fonds. Hm.

Council Meeting

En dan was er de halfjaarlijkse Council meeting van de Fellowship en uw secretaris was er bij, want Londen blijft trekken. Wat vergaderlocatie betreft zijn we inmiddels weg uit de catacomben van Little Dorrit’s Church en terug in het Dickens Museum. Een prettig gevoel, hoewel een aanhoudende geklop uit het belendende perceel er op duidde dat de Chinezen aldaar nog steeds aan hun gangenstelsels werken.

Was er veel nieuws? Nu, niet echt. De Fellowship heeft op een veiling het Pickwick Club Minute Book uit 1837 op de kop getikt en verder is er nagedacht over festiviteiten als straks in 2020 de 150ste sterfdag van Dickens herdacht wordt. En er was een bericht over de 2017 conferentie in Italië. Inmiddels zijn de kosten bekend: 750 euro, dat is zonder accommodatie. En er wordt nog gezocht naar een Branch die de conferentie in 2019 wil organiseren. Men keek met een schuin oog mijn kant op, maar ik deed alsof ik gek was, iets dat mij doorgaans goed af gaat. Natuurlijk was het wachten op het gebruikelijke tumult. Dat ontstond pas laat toen opeens bleek dat de uitnodigingen voor het jaarlijkse Christmas Supper alleen per email verstuurd waren en niet per landpost. De moderneren hadden meteen alle plaatsen geboekt, want het is ditmaal in het Dickens Museum, waardoor de ouderwetsen er naast grepen. Al na 20 minuten heftige discussie werd besloten wat extra stoelen te plaatsen.

A Great Walker

by Anneke Hesp

“The sum of the whole is this: walk and be happy; walk and be healthy. The best way to lengthen out our days is to walk steadily and with a purpose”.

So said Dickens. Whether this is true I leave to decide to the members of the Haarlem Branch of the Dickens Fellowship. On the whole they have surpassed the life span of 58 years Dickens was meted out. But, on the same whole, they were less productive, as Kees Klok so rightly points out in his contribution to The Dutch Dickensian number 88. Medical science being what it is nowadays though, today's and future fellows all may add another 58 years to this span and who knows where their ramblings may take them.

At some time time in these future 58 years Kees Klok considers a walk from Westminster Abbey to Gad's Hill and I commend him on that. It is a good plan and may the spirit of Dickens past, so unwillingly buried in the abbey, guide him. The Ramblers, UK's most famous hiking club, did walk in Dickens' footsteps on the occasion of 7th February 2012. They did not set out from Westminster but from Tavistock House. It was there that the great man banged the front door behind him after having severely quarreled with his wife around midnight. Dickens reached Gad's Hill before sunrise, the very experienced Ramblers did not get there before ten o'clock. Of course, Dickens was purely driven by adrenaline and the Ramblers by no more than pure curiosity and their respect for the great walker Dickens.

Be that as it may, the distance is somewhat over 50-odd k as the crow flies. Your average Haarlem Branch fellow may want to take a bit longer than ten hours to complete the pilgrimage. Let this not keep you back though, because many excellent watering holes can be found along the way to provide invigoration to flagging spirits and many comfortable resting places may prolong the pleasure of walking in the footsteps of the Inimitable.

As we all know, to walk alone holds attractions of it own. But if Kees Klok wants more company than the lone Westminster spirit, I would be proud to walk with him. And I am in no doubt that other fellow Dutch Dickensians would follow suit.

GEORGE GISSING: 'CHARLES DICKENS, A CRITICAL STUDY'

Uitg. 1898

door Liesbeth van Aalst

George Robert Gissing (1857-1903) bouwde tijdens zijn -korte- leven een omvangrijk literair oeuvre op: 23 romans, ruim 100 korte verhalen, een reisbeschrijving (Italië) en vele literaire kritieken en inleidingen tot de werken van Dickens.

Zijn fascinatie met de Londense getto's, overbevolkt door 'the lowest of the low', temidden waarvan aspirant- en broodschrijvers hongerden op hun zolderkamertjes ('New Grub Street') en het opkomend feminisme ('The Odd Women'), zijn voorbeelden van de naturalistische stijl, die beoogde af te rekenen met de verhullende en romantische vroege/midden Victoriaanse periode.

De persoon Gissing lijkt een vat van tegenstrijdigheden: hoewel hoogst intelligent, ruïneerde hij een briljante academische carrière door zijn medestudenten te bestelen, hetgeen hem een maand dwangarbeid opleverde (1876, Belle Vue Gaol, Manchester*). Zijn 'aristocratic sensibility' en de daaruit voortvloeiende arrogantie naar het ongeletterde brute volk, maken 2 rampzalige huwelijken met vertegenwoordigers van die bevolkingsgroep tot een niet opgelost raadsel; beide vrouwen moeten in vrijwel elk opzicht inferieur aan hem zijn geacht in het door klasse gedomineerde Engeland van toen. Dat zij in de dagelijkse praktijk werden geïsoleerd van zijn contacten op eigen sociaal en intellectueel niveau is dan ook niet verbazingwekkend. De motivatie voor zijn toetreding tot een hem vijandig milieu (en dat twee maal) roept termen als 'neurotisch' en 'zelfkwelling' op.

Als jongeman verdiepte hij zich in socialisme en communisme, maar werd uiteindelijk de ultra- conservatief die elke vorm van massa educatie en zelfbewustzijn afwees, getuige een citaat uit een brief aan zijn zuster: *'I throw what weight I may have on the side of those, who believe in an aristocracy of*

brains, as against the brute domination of the quarter-educated mob'.

Hoewel door velen als tweederangs auteur bestempeld, vielen hem ook loftuitingen ten deel en zeker niet door de minsten: George Orwell was een groot bewonderaar van zijn werk en G.K. Chesterton, de grote Dickens kenner, noemde hem 'the soundest of Dickens critics, a man of genius'.

Zoals bij tallozen vóór, met en na hem, ontstond zijn liefde voor het werk van Dickens als kind; op tienjarige leeftijd las hij 'The Old Curiosity Shop' en tegen het einde van zijn leven produceerde hij bovenstaande -wat ik zou willen noemen- 'genadeloze liefdesverklaring' van 318 pagina's. Bij oppervlakkige eerste lezing, ontleedt hij meedogenloos dat weergaloze brein en werpt de afgekeurde delen achteloos over zijn schouder in de prullenbak, ons verbijsterd achterlatend. Wie is dit creatuur, schooljochie ten tijde van de meesters triomfen, die het waagt, woorden als 'rubbish', 'pathetic' en 'inadequate' te gebruiken? Hebben wij hiervoor ons geld uitgegeven?

Als wij echter de neiging, het boek uit het raam te werpen, hebben overwonnen en het weer ter hand nemen, blijkt de waarheid van het vaderlands gezegde: 'wat men liefheeft, kastijdt men'. Elke bijtende afkeuring wordt stelselmatig -als in spijt- overspoeld door een immense liefde voor werk en persoon van Dickens. Sterker: na aandachtige lezing stelt men vast, dat de bewondering- vaak bijna extatisch uitgedrukt- het glorieus wint.

Natuurlijk is hier sprake van hoofd en hart; enerzijds het technisch beoordelen van taalgebruik, karakter-inzicht/ontwikkeling en stijl en aan de andere kant de pure emotie van het opgaan in een prachtig verhaal, ons verteld door een geniaal schrijver. En laten we wél wezen: zelfs Dickens is niet volmaakt. Wij allen hebben weleens een passage herlezen met een onbevredigd gevoel, kennis genomen van wel erg onwaarschijnlijk toevallige ontmoetingen of een personage als onrealistisch ervaren. Het deert ons niet, zoals een ergerlijk trekje bij een goede vriend niets afdoet aan onze vriendschap voor de persoon.

Bij herlezing van deze kritiek zijn wij tevreden, hoewel we lieden als de heer G. bij zijn aanmelding als lid van onze Fellowship, dringend zouden aanraden hun

woordgebruik te matigen; er *zijn* grenzen. En bovendien zijn wij met méér...Maar, alles bij elkaar genomen heeft hij, ondanks zijn beroepsmisvorming, de onsterfelijke Dickens eer aangedaan en dáár gaat het om.

Dat ook een criticus een mens is, blijkt uit interpretaties die lijken voort te komen uit zijn leven als privépersoon. Een in het oog springend voorbeeld vinden we in hoofdstuk 7: 'Women and children', waarbij de eerstgenoemden vrijwel nooit weloverwogen Dickens zouden lezen vanwege zijn 'boisterous vulgarity'. Zoals hij ons verzekert: 'on the whole, it was for men that Dickens wrote'. De bladzijden 170 t/m 211 bespreken vrouwelijke personages uit alle rangen en standen, die -op een enkele uitzondering na- in meer of mindere mate dom, vulgair, luidruchtig, egoïstisch, hysterisch, onbeduidend, drankzuchtig of erger zijn. Zij maken de levens van hun echtgenoten en kinderen tot een hel of -indien jonge maagd zijnde- storten zij hun aanbidders in het verderf door hun wulps geflirt met Tom, Dick en Harry.

Héél bont maakt Gissing het in zijn beschrijving van Mrs. Joe Gargery-helleveeg en gesel van haar omgeving** - en haar 'punishment': '*Mrs. Gargery shall be brought to quietness, but how? By a half-murderous blow on the back of her head, from which she will never recover. Dickens understood by this time that there is no other efficacious way with these ornaments of their sex. A felling and stunning and all but killing blow, followed by paralysis and slow death. A sharp remedy, but no whit sharper than the evil it cures. Mrs. Gargery, under such treatment, learns patience and the rights of other people.*' Einde citaat.

Deze uitspraak vormt een schrille tegenstelling tot zijn diepe bewondering van Dickens als ware Christen in zijn compassie met de nederige zondaar. En zonder nu met woorden als 'vrouwenhater' te gaan smijten, dringt toch het vermoeden zich op, dat hier zijn keuze van levenspartners uit de laagste regionen van de toenmalige maatschappij hem in dit opzicht heeft beïnvloed; 'laag' stond in zijn tijd gelijk aan bittere armoede waaruit alcoholisme, rauwe omgangsvormen en slecht ouderschap voortkwamen ; géén gunstig klimaat voor wellevendheid, geestelijke ontwikkeling en sociaal geaccepteerd gedrag... Wellicht hierdoor worden de personages eigenschappen toegedicht, waarvan Dickens zich in vele

gevallen niet eens bewust zal zijn geweest; Dolly Varden*** was weliswaar een koket jong meisje, maar had een hart van goud en is door Dickens liefdevol beschreven in haar jeugdige dwaasheid.

Tot zover een boeiend document, opgetekend door een schrijver die de begeerde onsterfelijkheid niet heeft bereikt, maar ons wel in zijn goed geschreven en nu nog toegankelijke romans een interessant tijdsbeeld heeft nagelaten.

In zijn persoonlijkheid een melancholicus die - in de woorden van zijn vriend Morley Roberts****- leefde in het verleden en zich dagelijks bewust was van het afsterven daarvan; elke toekomstige ingreep in de civilisatie- hoe progressief dan ook voor grote groepen burgers- betekende de vernietiging van dat geliefde verleden.

* De opbrengst van de diefstal was bestemd voor zijn liefje- vrijwel zeker een prostituee - met wie hij enkele jaren later zou trouwen.

** Mrs. Joe Gargery: *Great Expectations*

*** Dolly Varden: *Barnaby Rudge*

**** Morley Roberts: 'The Private Life Of Henry Maitland', een fictieve biografie (1912)

Tafelrede Kerstdiner 2015

By Dick Kooiman

I want to quote a few lines, not from Charles Dickens, but from the German poet Heinrich Heine. In one of his larger poems, ein Wintermaerchen, he wrote: 'Oeffentlich predigten sie Wasser, aber heimlich tranken sie Wein.' Or 'In public they were preaching water, but in private they were drinking wine.' When Heine wrote these lines, most probably he was referring to the Catholic clergy, who tried to convince their faithful believers of a more sober style of life, although they enjoyed themselves as best as they could. Much later, at the time of the German Democratic Republic these lines became very popular again, now by referring to the leading members of the communist party who led a luxurious

life far above that of the hard-working labourers and peasants they claimed to represent.

Nowadays, Heine has been forgotten, but hypocrisy is still very much alive. Leaders of so-called people's liberation movements preach loud and clear the sacrifices that have to be made for freedom, but they speak from their safe rooms in first class western hotels. And in this country, we have a political party championing the interests of the elderly people, but its most prominent leader has been accused of not paying the necessary dues for the pension of his employees. I am sure we can easily quote many more examples, but I think this will do.

Now turning to Dickens, he has also bitterly criticised all forms of hypocrisy, most clearly so in the person of Pecksnif, one of the main characters in *Martin Chuzzlewit*. Pecksniff was also preaching water, honesty and disinterested love, but in private he was eagerly seeking his own interest and profit. We should be thankful to Dickens for keeping our eyes open to all forms of treacherous behaviour. Thanks to this sharp observation, as recorded in his books, we are able to see the real character of many people around us and to expose their faults.

That might be a reason to propose a toast to the memory of Dickens' psychological insights. But first, let us consider this question: are we more happy by the disclosure of deceit? Does the exposure of prominent people really add to our comfort? Maybe we are more happy by clinging to the belief that Dickens himself was an honest family man surrounded by happy wife and children, preaching wine but contenting himself with a glass of water? Therefore, we should again turn to Heine who also spoke of *Das Suesse Nicht-Wissen*, the blissful ignorance. Maybe, it is better not to know everything. So, proposing this toast, I suggest that we will look happy but keep our deeper thoughts to ourselves.

Verslag van de Annual Conference 2016 in Aberdeen.

Door uw corresponderend lid: Pieter de Groot

Dit jaar zijn wij te gast in Aberdeen, waar de Branch nog maar kort geleden is opgericht en zich nu al op de organisatie van een conferentie werpt. Doortastendheid kan de Schotten niet ontzegd worden.

Aberdeen heeft een Dickens connectie, want Dickens gaf er lezingen en wel in 1858 en 1866. Beide keren trad hij op in de Music Hall. Deze staat er nog steeds maar bleek aan renovatie toe en natuurlijk geen beter moment om daar als stadsbestuur mee te beginnen dan tijdens de Annual Conference en de deur stevig op slot te houden, want stel je voor dat wij graag eens binnen hadden willen kijken.

Woensdag:

Wij gaan er vanaf Amsterdam met het vliegtuig naar toe, want er zijn wel zes vluchten per dag vanuit Amsterdam. De voornaamste redenen voor dit hoge aantal zijn olie en overstappen.

Is het op Schiphol zinderend heet, in Aberdeen gutst de regen onbekommerd uit de lucht. Maar dit is ook meteen de slechtste dag wat betreft het weer. Natuurlijk valt er links en rechts een buitje, maar de echte regen valt 's nachts.

Wij verblijven in Crombie Hall. De lezingen en andere bijeenkomsten zijn op verschillende andere locaties op het grote complex van de universiteit, dat gelegen is in dat deel van de stad dat Old Aberdeen heet. Dat betekent een hoofdstraat met kinderhoofdjes en trottoirs met ongelijk liggende grote tegels. Het is dus voorzichtig manoeuvreren, vooral voor die deelnemers die zich met hulpstukken als krukken, stokken, etc. op de been moeten houden.

Omdat de accommodatie laat is geboekt, uw correspondent had niet begrepen dat de conferentie en de accommodatie twee verschillende boekingen waren en vond het al zo goedkoop, komen wij in dat gedeelte terecht dat beperkte faciliteiten heeft. Toilet en douches voor gezamenlijk gebruik, vele trappen omhoog in een walm van "carbolic soap" en lekkende kranen in iedere wasbak.

Maar de ontvangst is aardig en een “post-graduate” zeult onze koffers omhoog. Omdat het in Crombie Hall ingebouwde Starbucks café net dicht gaat (ja, hoe bedenk je het), en het weer niet meewerkt, zijn wij, tot de officiële opening, aangewezen op een pub, hier bekend als bar.

Maar dan begint het serieus en staat een doedezak-speler ons op te wachten bij de entree van Elphinstone Hall, waar alle officiële bijeenkomsten op de universiteit zich afspelen.

Wij lopen rond en spreken en schudden handen met de vele oude bekenden, waarna er warme woorden van welkom zijn van Principal Prof. Sir Ian Diamond en Branch President Paul Schlicke. Doorspekt met de nodige Brexit grappen.

Waarna wij in de rij gaan staan voor het drie gangen diner waar onder meer een chili wordt geserveerd die ondanks verzekeringen van de staf, de vlammen doet uitslaan.

Tijdens de receptie en het diner loopt er een goochelaar rond die van alles laat verdwijnen inclusief een hele fles (gelukkig leeg). Later zie ik hem een pasteitje verorberen daarbij de omstanders verzekerd dat dit niets met een goocheltruc te maken heeft maar dat hij gewoon hongerig is.

Donderdag:

Na de hoosbuien gedurende de nacht is het ‘s morgens droog en gaan wij naar de ingebouwde Starbucks voor het ontbijt. Geen full English breakfast maar eentje van de Starbucks. Daar wordt door een aantal gedurende de week nogal over gemopperd, maar je moet het maar nemen zoals het komt is de mening van de meerderheid.

Waarna wij ons naar de eerste lezing reppen. Deze wordt gegeven door John Drew en gaat over: “Dickens and Satire: the Wits’ Miscellany”. Drew is onder meer bekend als directeur van de “Dickens Journals On-line” (te bekijken op www.djo.org). Hij vraagt zich in zijn lezing af hoe de satire van Dickens zich verhield tot die van andere schrijvers. Daarbij gaat hij nog specifiek in op

Dickens' positie binnen Bentley's Miscellany; een blad dat een neutrale positie wilde innemen in het politieke krachtenveld. Getuige ook het onderstaande:

Tory and Wig,
in accounts big,
may wrangle violently.
The party rage,
shan't stain the page,
the neutral page of Bentley.

Hierna gaat spreker terug naar Horatio, maakt een grap over de Brexit en stelt dat Dickens zijn satire ook los liet op de King's Speech. Verder noemt hij Martin Chuzzlewit Dickens' meeste satirische boek waarbij hij als voorbeeld daarvan voorleest over de verkoopkreten van de krantenjongens op de pier als Martin en Mark aankomen; en citeert de stelling: "We are independent here Sir, we do as we like".

Spreker komt dan terecht in Ierland als hij het heeft over Thomas Moore en Jonathan Swift; en gaat dieper in om de laatste zijn Gulliver's Travels wat een en al satire was. Swift, hij schreef overigens het vierde deel van het boek voor het derde, was vooral boos over de slechte situatie waarin veel Ierse kinderen verkeerden.

Drew sluit af met een opmerking over het zwerven van Dickens langs de Londense straten; omschreven als het beoefenen van: "amateur vagrancy". Dan weet u nu wat u moet antwoorden als een wantrouwige Bobby u in Londen op uw slenteren over straat aanspreekt.

De tweede spreker is Lillian Nayder, hoogleraar uit Maine (USA) en onder meer auteur van een biografie over Catherine Dickens. Haar onderwerp is "A sickly Mask of Mirth: Conviviality, Care and Belligerence". Spreekster begint met een analyse van de klopper op de deur van Scrooge en vervolgt met de opmerking dat: "lions never eat people unless they are hungry". Een geruststellende gedachte voor op de safari.

Zij maakt onderscheid tussen verschillende typen van "conviviality" (want dat is het thema van deze conferentie, dat vergat ik nog te vermelden). Daar is de echte, zoals uitgebeeld door Mr. Micawber en de valse, zoals uitgebeeld door

Mr. Bucket. De laatste speelt een spel om sergeant George op het gemak te stellen en arresteert hem daarna. Dit verschil speelt niet alleen bij individuen maar ook binnen groepjes mannen. Echte “conviviality” in de bijeenkomst op de kamers van Bob Sawyer en valse op de bijeenkomst bij John Jasper thuis. Dan gaat zij nog in op het begrip “provocative banter”, waar lang niet iedereen goed op reageert, inclusief Dickens die zich eens dusdanig aan de “provocative banter” van Forster ergerde dat hij hem verzocht zijn huis te verlaten. Door tussenkomst van MacCready kwam het allemaal wel weer goed.

Na de koffie, die weer elders gedronken dient te worden, is het tijd voor de laatste lezing van de dag. Die wordt gegeven door Christine Corton over “Dickens Guide to Domestic Harmony”. Zij is auteur van een boek over de Londense mist en oprichtster van de Cambridge Branch.

Hoewel de traditionele Victoriaanse roman een “happy ending” kende, was Dickens zelf geen expert in “domestic harmony”. Zij gaat vervolgens in op de problematiek van het toestemming krijgen voor een scheiding; door Dickens treffend verwoord in *Hard Times*. Tegen de tijd dat Dickens deze roman schreef bestond er wel een zogenaamd “special divorce court” in London, maar daar gebruik van kunnen maken kostte veel geld.

Spreekster heeft het over huwelijken die gebaseerd waren op financieel voordeel en geeft als voorbeeld dat van Mr. Bumble (who went dirt cheap) and Mrs. Corney, maar ook dat van de Lammles’s. En verder noemt zij een huwelijk dat beruiste op dominantie in de relatie en geeft hier als voorbeeld dat van Mr. Dombey en Edith.

Dickens zelf zou eens gezegd hebben dat: “a marriage is a plunge in the unknown”, maar zelf geeft mevrouw Corton de voorkeur aan de filosofie van Tim Linkinwater die zei: “let’s be a comfortable couple”. Waarop er veel vragen zijn en er discussie uitbreekt, wat weet die Linkinwater nu allemaal.

Waarop wij weer richting Elphinstone Hall gaan waar ons een bruine papieren zak wordt uitgereikt met een “packed lunch”. We eten het gezellig in het zonnetje op waarbij voor vermaak gezorgd wordt door een aantal zeemeewuven die hun deel komen opeisen. Zoals het altijd in de natuur gaat, werpen zij zich

op de zwakkeren en vooral een oudere Amerikaanse mevrouw moet het ontgelden. Want terwijl zij, zwaaiend met haar stok, achter een meeuw aanhinkt die zich meester heeft gemaakt van haar zakje chips (cheese and onion flavor, dat ook nog) doen een aantal andere meeuwen zich tegoed aan haar sandwiches.

's Middag is er in de bibliotheek met daarin een Dickens expositie die mee en tegenvalt. Indrukwekkend is natuurlijk het feit dat zij alle eerste drukken van Dickens hebben, maar verder valt er bijna niets te zien. En daarom de rest van de middag rondgewandeld door dit deel van de stad, want het is mooi weer. Gezien onder meer een boekhandel met allemaal boeken over Dickens in de etalage want dat er een Dickens conferentie in de buurt wordt georganiseerd is deze middenstander blijkbaar niet ontgaan.

We verzamelen ons voor Crombie Hall voor de bus die ons naar een restaurant zal voeren om vandaar naar een bioscoop te gaan. Het restaurant is niet groot en dus zitten we op elkaar gepakt aan lange tafels. Weken geleden hebben we voor dit diner onze voorkeur moeten opgeven maar een deel van de aanwezigen weet dat niet meer, laat staan wat ze opgegeven hebben. Maar de bediening is snel en ook hier zijn ze genereus met de wijn.

Waarna wij naar de film gaan, of beter gezegd twee films.

Allereerst "Novel Performances by Dickens", over zijn lezingen in Aberdeen. Ingeleid door Michael Steele die zich in de details heeft verdiept en die allemaal met ons deelt.

Vervolgens wordt de zwart-wit film "Whisky Galore" uit 1949 vertoond. Ook deze film wordt ingeleid en wel door voormalig president Grahame Smith. De film heeft niet zozeer iets met Dickens te maken maar is volgens Smith wel in Dickens spirit en gaat ook nog eens over Scotland. Het handelt over een groep whisky smokkelende eilanders tegen het systeem, dat hier vertegenwoordigd wordt door een soort Captain Mainwaring; een bekend filmthema.

Teruglopend naar de bus spreek ik een aantal vrijwilligers over de stad Aberdeen. Het aantal inwoners blijkt de laatste jaren te zijn teruggelopen naar

200.000. Door de gezakte olieprijs zijn velen hun heil elders gaan zoeken. Want olie, vis en een grote universiteit, daar draait deze plaats om. En het eeuwige gekrijs van de zeemeeuwen.

Vrijdag:

Het is vandaag een mooie dag en dus komt het goed uit dat we met bussen op weg gaan voor uitstapjes. Er is keuze, of eerst naar een whisky distillery in Fettercairn of eerst naar Hospitalfield in Arbroath, nu een Arts en Crafts centrum dat toebehoord heeft aan Patrick en Elizabeth Allan-Fraser en een verrassende Dickens connectie heeft.

Wij kiezen eerst voor de drank en na een vrij lange rit arriveren wij op de plaats van bestemming, drinken een klein glaasje en krijgen een rondleiding met de gebruikelijke uitleg.

Daarna naar Hospitalfield waar wij naar een lezing gaan luisteren van Michael Slater over: "The Hospitalfield Connection".

Allan-Fraser wilde indertijd het pand schenken aan The Guild of Art and Literature, het project van Dickens en Bulwer-Lytton. Beiden vonden namelijk dat deze beroepen als een Gilde moesten worden beschouwd en zochten een onderkomen voor artiesten en schrijvers die tijdelijk aan lager wal zaten. Iemand die dit allemaal maar onzin vond was Thackery die artiesten en schrijvers als "tradesmen" zag.

Dickens vond dit beledigend. Hij zei al eens dat Thackery hen het gevoel gaf dat hij, Thackery een gentleman was en dat de anderen tot de "tinker trade" behoorden. Uiteindelijk maakten ze geen gebruik van het aanbod van Allan-Fraser en liet Bulwer-Lytton in Stevenage een aantal huizen bouwen voor de tijdelijke huisvesting van de aan lager wal geraakten. Thackery sprak spottend over "literary soupkitchens". Dickens was, net als met alles wat hij deed, ook met dit project voor 200% bezig. Slater vermoedt dat een week leven als Dickens dermate slopend zou zijn dat je daarna weken lang in een rolstoel zou moeten doorbrengen in een kustplaats als Bournemouth.

Waarna wij rondlopen in de schitterende ommuurde tuin tot wij aan de lunch

kunnen. Ditmaal niet uit een papieren tas. Waarna de rondleiding door het pand begint. Er is nogal wat geld aan uitgegeven, want Fraser was rijk en werd nog rijker toen de hij met mevrouw Allan trouwde en met de volgende generatie kwam ook de steenrijke Parrott familie binnen. En zodoende hoefde men niet op een shilling te kijken. De rondleiding is uitgebreid (we weten nu alles over oak panelling en cedar panelling) en goed maar de schilderijen maken niet op iedereen evenveel indruk. Het geheel maakt ook een wat sombere indruk maar je kon wel gewoon op een aanwezige stoel gaan zitten.

Waarna wij teruggaan richting Aberdeen voor het diner en een gezellige Schotse avond. Maar er gaat iets mis de vering van de bus en wij arriveren met anderhalf uur vertraging.

De Schotse avond opent met een voordracht van het bekende gedicht van Robert Burns: "Tam O'Shanter". Voorgedragen door al op leeftijd zijnde Commander Jim Smith, die de 224 regels er gedreven uitgooit. Het is een gedicht "for honest men and bonny lassies", dus voelen wij ons aangesproken, hoewel uw correspondent soms een typisch Schots woord mist.

Hierna volgt een programma met muziek uit de tijd van Dickens, ingeleid door Roger Williams die ons vertelt dat Dickens ooit ook piano- en vioolles kreeg maar daar niet erg succesvol in was.

Dan begint de uitvoering waarin wij piano duetten en liederen van, onder meer Thomas Moore, ten gehore krijgen. Na The Harmonious Blacksmith mogen we een aantal refreinen meezingen met The Workhouse Boy, The Ratcatcher's Daughter en over A Man who couldn't get Warm.

Waarna dit optreden wordt besloten met een aantal variaties voor piano van Auld Lang Syne and het zingen uit volle borst van Rule Britannia.

Waarna wij wat meer informele muziek te horen krijgen waarop wij geacht worden mee te doen met een aantal reels en walsen. Maar dit duurt helaas maar kort want we waren al laat, krijgen we te horen. Misschien iets met de burens en geluidsoverlast, wie zal het zeggen.

Zaterdag:

De dag begint grijs maar klaart later op en dat vinden wij best want we gaan eerst de AGM houden, in een zaal waar naar verluid ook het Schotse parlement nog vergaderd heeft. Bij de roll-call of Branches rijzen vijf leden van de Haarlem Branch op. Het applaus is overweldigend.

De vergadering verloopt ontspannen en er wordt heel wat afgeklapt, maar wij zitten, zoals iemand snedig opmerkte, dan ook “up to our necks in conviviality”.

De Joint Honorary Secretaries hadden het druk en de penningmeester is weliswaar niet aanwezig maar er zit wel geld in kas.

Malcolm Andrews, als editor van *The Dickensian*, maant ons tot het werven van abonnees en zou het ook prettig vinden wat meer “letters to the editor” te ontvangen. Dan gaat hij nog in op het project: Brieven van Dickens, die nog steeds blijven opduiken. Zie hiervoor www.dickensletters.com waar u naar believen 450 nieuwe brieven van Dickens kunt doorzoeken en ook nog in de wetenschap dat er nog bijna 100 aan zitten te komen.

Dan blijkt opeens dat Malcolm Andrews inmiddels de langst zittende editor van *The Dickensian* is. Gelukkig heeft Tony Williams een tinnen bord bij zich met een fraaie inscriptie.

Dan krijgen wij presentaties over de volgende Annual Conferences in Carrara en Sidney. De conferentie in Carrara heet: “Dickens, Art and Landscape”, en dat lijkt goed te passen bij de fraaie plaatjes die we van Toscane te zien krijgen. Van 20 tot 25 juli dus, met verblijf in hotels.

Het jaar daarop zijn we in Australië en wel van 25 tot 30 oktober 2018, want in juli is de grond ons daar te heet onder de voeten. “Boz in Oz, Charles Dickens’ Colonial Connections”, dan weet u dat.

Bij de rondvraag gaat het nog over de Chinezen in de kelder van 47 Doughty Street.

Het was allemaal wel erg gezapig en ik begon mij al ongerust te maken maar gelukkig bleek tijdens de koffiepauze dat er weer van alles broeit in bestuur en council.

Waarna er een lezing volgt en wel door Paul Schlicke, met als onderwerp: “Glorious Apollos and Ancient Buffaloes”.

Chesterton, zo stelt hij, was een groot fan van Dickens en beschouwde Dick Swiveller als een van de grote personages. Swiveller was, zoals u ongetwijfeld weet, de “Perpetual Grand of the Glorious Apollos”. In de tijd van Dickens wemelde het van dit soort clubs, die veelal bijeenkwamen in pubs in achteraf straatjes. Dergelijke clubs waren er voor diverse beroepsgroepen, en werden ook wel supper-clubs genoemd. Dickens beschrijft dit type bijeenkomsten in “Streets by Night” (Sketches by Boz). De voornaamste bezigheden kunnen worden samengevat als zijnde: het drinken van alcohol, het roken van sigaren en het houden van tal van formele en informele speeches.

Het waren mannenclubs, maar onder de lagersen standen, zoals kolensjouwiers en grondwerkers, was het toegestaan om vriendinnen mee te brengen. De behoefte aan dit soort gelegenheden als vorm van “uit gaan” was groot.

Tot slot gaat Schlicke nog in op het fenomeen van de Water Buffalo Club.

Als wij weer buiten komen zien wij de zeemeeuwen in groten getale rondcirkelen en weten dan dat er weer een “packed lunch” voor ons klaar staat in de bekende bruine zakken. Na deze verorberd te hebben gaan wij richting het Arts Lecture Centre, een enorme college zaal waar wij ons mengen met het algemene publiek voor het interview van BBC radioman James Naughtie met crime writer Ian Rankin. Dit is hier echt een evenement want het is bomvol en zoals gebruikelijk zitten ook hier de lange mensen helemaal vooraan in de zaal.

Naughtie is net terug uit de USA voor het verslaan van de Republikeinse conventie. Hij heeft het over dikke boeken van een omvang waarvan Scott al eens zei dat je er zo nu en dan rustig een bladzijde of vijf in kan overslaan.

Rankin heeft als voorbereiding op dit interview Bleak House herlezen. Hij vindt desgevraagd veel namen van personages in het werk van Dickens soms vreemd overkomen, vindt de “plots” groots en spreekt over London, ook het London in Dickens zijn tijd, als een mechanisme waarin een ieder maar een micro organisme is.

Waarna er vragen zijn, ook vanuit het algemene publiek. Ja, dat heb je ervan als je iedereen maar toe laat.

Na de thee melden wij ons weer in het voormalig Schots parlement.

Daar zit Jeremy Parrott al klaar voor zijn lezing over “Dickens and Company: the contributors to ATYR”. Hij verhaalt hoe hij een complete set All the Year Round bestelde bij een handelaar in Wales en dat hij, bij het openmaken van de krat, ontdekte dat bij bijna alle artikelen met potlood een naam stond geschreven. Even meende hij dat dit wellicht door Dickens zelf gedaan kon zijn, maar geluk houdt ergens toch op. Het bleek een klerk te zijn die werkte op het redactielokaal, ene George Holdworth.

Bijgestaan door weer een andere klerk die de namen oplas. Parrott laat daarna allerlei statistieken op ons los. Zo telde hij 312 schrijvers waarvan 80 vrouwen. De meeste bijdragen kwamen van Walter Thornbury. Artikelen kwamen overal vandaan, onder meer uit Nederland.

Spreeker gaat dan nog in op de problemen die hij ervoer bij het ontcijferen van de namen; dit omdat er nogal wat verschrijvingen inzaten. Als voorbeeld noemt hij de naam van ene Joallier die in het echt Chevallier heette.

Tot slot krijgen wij twee korte lezingen van “up and coming scholars”.

Allereerste Emily Bowles die het heeft over de nagedachtenis van Dickens. Van zijn testament trok niemand zich iets aan. Dat begon goed beschouwd eigenlijk al met de biografie die Forster schreef. Velen trachten er allemaal beter van te worden, inclusief nogal wat familie leden.

Zij gaat nog in op de Boz Club, die exclusief was, eigenlijk meer een soort discussie forum van mensen die Dickens nog gekend hadden en de anekdotes wisten. Ook ontkenen de leden het bestaan van een relatie tussen Dickens en Ellen T. De Boz club werd natuurlijk steeds kleiner en verdween ten gunste van de Dickens Fellowship.

De tweede lezing wordt gehouden door Derek Stewart, en gaat vooral over de rol van de stad in het werk van Dickens. En dan doelt hij eigenlijk op Londen. Hij besteedt aandacht aan de urbanisatie in de tijd van Dickens en stelt dat Dickens een London writer was.

Tot slot stelt hij dat: “Real acknowledgement of the theatres in the age of cities was to make theatres of the cities themselves”. Waarmee hij ons in verwarring achterlaat.

We hebben krap tijd om ons te verkleeden voor de busreis naar de officiële ontvangst en het banket. Dit alles in City Hall. Het aantal black-ties is nu echt op de vingers van één hand te tellen (vier) maar dit wordt wat gecompenseerd door een fors aantal kilts. De ook aanwezige Burgemeester heeft geen behoefte iets en public te zeggen en knikt er links en rechts wat op los.

Na deze gezellige ontvangst trekken wij naar een belendende zaal voor het banquet, met onder meer Haggis op het menu. Ook hier staat een glaasje whisky op tafel en we krijgen zelfs ook een flesje, maar als je Glenlivet als conferentie sponsor hebt, dan mag je dat verwachten. Indertijd stuurden ze vanuit Aberdeen een grote fles naar Dickens en van zijn bedankbrief ligt er een kopie naast ons bord.

Na het diner en voor de Royal toast komt ook de keukenstaf en bediening naar voren voor een hartelijk applaus. Zo gek zijn de gewoontes van ons dus niet.

De Immortal Memory wordt uitgesproken door James Naughtie die het weer heeft over de Republikeinse conventie van Trump en ook over Jeremy Corbyn, de Britse Labour leader, die er volgens hem uit ziet als “the ghost of Christmas yet to come”.

Hij besluit met de opmerking dat: “fiction makes the world look better” en wij heffen het glas op de nagedachtenis van Dickens. Hierna volgt de toast op The Dickens Fellowship met een response uit Italië (Grazi), de toast op the Aberdeen Branch en response vanaf de universiteit (tapadh leat) en de toast op de president van de Dickens Fellowship met een response van de president zelf (thank you).

Waarna er Schots entertainment volgt in de persoon van Gordon Hay maar dit is moeilijk te volgen voor uw correspondent. Wel werd mij duidelijk dat het scenes uit het proces Pickwick vs Bardell betrof en wel de ondervraging van Sam Weller door sergeant Buzfuz.

Waarna wij de overgebleven flesjes bij vertrek meenemen, want een sponsor beledigen, dat hoort niet.

Zondag:

Deze morgen zijn er rondleidingen in de King's College Chapel, maar wij blijken niet op een lijst te staan. We kijken dus maar wat rond in de buurt. Wel

pakken we nog een uitleg mee over een enorme tombe van een bisschop die buiten staat opgesteld omdat er binnen geen plaatst bleek te zijn. Dit omdat de makers in Italië uitgegaan waren van inches terwijl dat centimeters hadden moeten zijn. Waarna de traditionele kerkdienst volgt en wij wel de gelegenheid hebben rond te kijken in de kapel. Het gebouw maakt van binnen een wat sobere en ook sombere indruk. Niet veel gemist dus.

Er is er weer een “packed lunch” om ons op te vrolijken en zo stappen wij in de bus die ons naar Castle Fraser zal vervoeren. Het blijft de hele middag mooi weer ondanks de voorspelling van regen. Castle Fraser is de moeite waard van een bezoek, er is veel te zien en het telt heel veel wenteltrappen. Altijd weer een uitdaging voor hen die slecht ter been zijn. Een man met een horrelvoet haalt zelfs het hoogste punt en oogst bewondering. Het is mijn ervaring als bergbeklimmer beweert hij, maar dan is ongeloof zijn deel. Buiten is er weer een fraaie walled garden te zien en we gaan tevreden terug.

In Elphinstone Hall wacht ons een diner en daarna entertainment met Gerald Dickens. Hij geeft een beschrijving van de eerste tour die Dickens maakte in Amerika. Tijdens een lezing in New York zat Mark Twain als recensent in het publiek. In de krant stond de volgende dag hoe Dickens over het toneel schreed en ook dat hij weliswaar “a stylish man” was maar ook “a bad reader”. Dat laatste zal Dickens geraakt hebben. Dickens besloot ook plots om een aantal kleinere Amerikaanse steden aan te doen. Hij trad op in kleinere zalen maar die zaten bomvol.

Dan leest Gerald Dickens voor over een kind dat Dickens ontmoet in de trein en die daar op latere leeftijd een boek over schreef. Het is als vanouds prima voorgedragen en mevrouw de correspondent spreekt zelfs van “charming”.

Waarop de president de conferentie sluit en de Aberdeen Branch van harte bedankt.

Oh ja, Gerald Dickens komt graag weer eens naar ons toe zo verzekerde hij.

Maandag:

Ook deze conferentie is er een extra dag georganiseerd en gaat men op pad naar

Balmoral, het Schotse buitenverblijf van de Koninklijke familie. Maar daar zijn wij al eens geweest en de Winsors zelf zijn er niet, dus slaan we over en trekken weer naar Arbroath, ditmaal per trein. We eten daar een smokie, de gerookte haring waar Arbroath zo beroemd om is, drinken een pint in The Old Brewery Tavern, bezoeken de oude Abbey en lopen door de haven en de stad. In de winkelstraten valt het hoge aantal "charity shops" op. Doorgaans een teken van economische achteruitgang. Op het station van Arbroath nog een grote schildering van "The Declaration of Arbroath". Toen, in 1320, ook een soort Brexit.

Volgend jaar in Carrara Italië. Tot dan maar weer.

DE SCHRIJVENDE VICTORIAANSE VROUW, REBEL TEGEN WIL EN DANK.

door Liesbeth van Aalst

'I have no hesitation in declaring my full belief in the inferiority of woman, nor that she brought it upon herself...all the graces of humility, meekness and submission are the true strength and beauty of womanhood.' (Charlotte Yonge 1823-1901)

Bovenstaande uitspraken aan het begin van haar 'feministische' epos 'Womankind', gepubliceerd in 1887, vormen de basis van Yonge's overtuiging, dat het opkomend feminisme een vloek is voor de mensheid en rechtstreekse ongehoorzaamheid aan het Godgegeven vrouwelijke instinct tot kuisheid, zorgzaamheid en onderwerping aan de man. Yonge was ultra-conservatief en een zeer strikt lid van de Anglicaanse kerk en haar persoonlijk leven lijkt in schrille tegenspraak tot haar radicale uitingen: zij was intellectueel zeer ontwikkeld, gaf dertig jaar lang een tijdschrift uit voor jonge vrouwen, 'The Monthly Packet' en publiceerde vele romans. (Onder de ferme censuur van haar vader en John Keble* weliswaar; familie-vriend en buurman). En hier openbaart zich het dilemma van de vrouw die zich in vrijheid wilde

manifesteren als begiftigd persoon; *zij was geen individu en bezat dus geen unieke eigenschappen en talenten.*

In de Victoriaanse periode was het werk van vrijwel elke auteur- man en vrouw- gebaseerd op een onwrikbare wet: de man is ratio en de vrouw emotie. Vertaald naar de dagelijkse praktijk: de wereld van de ambitieuze, wilskrachtige man was letterlijk grenzeloos, die van de vrouw hield op buiten de voordeur van het ouderlijk/echtelijk huis.

Het mannelijke: levend vanuit het naar kennis en avontuur hongerende brein, het vrouwelijke binnen de nauw omsloten cirkel van haar biologische functies: het baren en zorgen. Teneinde hier haar opperste geluk in te vinden, heeft God haar begenadigd met liefde, tederheid, onvoorwaardelijke trouw, gehoorzaamheid aan gezag en de capaciteit om lijden en pijn geduldig te dragen. Haar lichamelijke zwakheid en inferieure intelligentie maken de bescherming en begeleiding van de man tot een dagelijkse noodzaak; taken die door vader of voogd, broers, ooms en -later echtgenoot- worden uitgevoerd. Uit de positie van de vrouw als 'relative creature', slechts bestaand in relatie tot anderen, volgt logischerwijze het Victoriaanse credo dat haar leven geheel in het teken staat van zorg voor man en kinderen en -vanuit haar Christelijke plicht- voor de behoeftige naaste.

De verleiding, deze aanbedding van de ideale, 'engelachtige' vrouw uitsluitend te beoordelen als een mannelijke strategie ter zelfverheerlijking, ligt voor de hand maar is niet geheel terecht; hoewel ongetwijfeld geconditioneerd door mannelijke autoriteit en pressie, werd door het merendeel van de vrouwen dit ideaalbeeld van hun sekse niet alleen geaccepteerd, maar zelfs toegejuicht en -waar nodig- fel verdedigd (zie boven).

Waar de opvoeding van meisjes geheel gericht was op huwelijk en moederschap als de ultieme levensvervulling, bestempelde de samenleving de ongehuwde vrouw als nutteloos. Zij was het onderwerp van spot in theater en straatliederen. De voor mannen onaantrekkelijke kandidaten buiten beschouwing gelaten, was

er een vrouwenoverschot, veroorzaakt door onder andere massale emigratie van jonge mannen naar de koloniën, hiertoe gedreven door armoede en werkloosheid in eigen land. Hierdoor groeide in de loop van de eeuw het aantal 'oude vrijsters' (in leeftijd 25 jaar en ouder) in snel tempo. Een bevolkingsgroep, die naar huidige begrippen meer vrijheid zou moeten hebben genoten: zonder echtgenoot géén kinderen, dus ruimte voor eigen keuze. Dit was allerminst het geval; ook de ongehuwde vrouw diende alle energie en zorg te steken in bijvoorbeeld het drukke gezin van gehuwde broer of zuster of de verzorging van de bejaarde ouders, onbetaald maar met kost en inwoning.

Was er geen sprake van familie en was de vrouw uit de middenklasse gedwongen financieel voor zichzelf te zorgen, dan kon zij met de in haar jeugd opgedane kennis van moderne talen, algemene ontwikkeling, pianospel en schetsen de kinderen van de rijken onderwijzen, vaak intern. Haar sociale en financiële positie steeg meestal nauwelijks uit boven die van de bedienden, waardoor zij vlees noch vis was; 'beneden' een pseudo dame die het hoog in haar hoofd had en voor de meester één van de dienstbaren in het huis. Door niemand op waarde geschat, bracht zij haar schaarse vrije uren in cenzaamheid door op haar kamer.

Uit voorgaande kunnen wij concluderen, dat de vrouw die haar talent voor het geschreven woord wilde cultiveren, werd geconfronteerd met een levensgroot conflict: alleen al haar intrede in de door mannen gedomineerde literaire wereld was een schandvlek op haar imago. Het antwoord van Robert Southey- Poet Lauerate- op Charlotte Brontë's vraag om advies over haar te volgen literaire carrière, laat er geen twijfel over bestaan: *'Literature cannot be the business of a woman's life, and it ought not to be. The more she is engaged in her proper duties, the less leisure will she have for it, even as an accomplishment and recreation'*. Gelukkig voor de mensheid heeft zij slechts tijdelijk getwijfeld. Het is onmogelijk, de moed van die schrijvende vrouwen te onderschatten; de drang tot scheppen -literair of anderszins- is een elementair deel van de kunstzinnige mens, zoals het eigen lichaam waarvan wij de functies zonder nadenken accepteren en uitvoeren. Om de vergelijking door te trekken: wij bewegen ons

voort door middel van onze benen en voeten en niemand zal dit onnatuurlijk of slecht vinden. Integendeel: het bewust *niet* lopen doet ons lichaam schade en isoleert ons. Voor een getalenteerd persoon is de creatieve gave onlosmakelijk verbonden aan het eigen ik en een levenslang verbod kan niet anders dan een hindernis zijn voor geluk en zelfontplooiing, hoe getrouw men ook de door de maatschappij opgelegde plichten vervult.

Brontë en vele literaire vrouwen mét haar- werden gedwongen, verantwoording af te leggen over hun 'onnatuurlijke' neigingen, verscheurd tussen hun nooit eindigende vrouwelijke plichten en het volgen van hun creatieve roeping. Zelfs de in eigen tijd succesvolle schrijfsters hebben in brieven, maar ook -vaak zijdelings- in hun werk hun frustratie en schuldgevoel geuit. Sommigen hebben gekozen voor hun droom en bleven ongehuwd. Anderen gaven gehoor aan de maatschappelijke dwang en offerden hun gave op het altaar van de echtelijke plicht. Een enkeling trotseerde liet dwangbuis waarin de omgeving haar sekse perste en leefde – al dan niet 'in zonde'- met een man die haar respecteerde en stimuleerde in haar gave. Zoals George Eliot, het onsterfelijk gebleken literaire genie...

De Brontës, Austen, Braddon, Gaskell en het leger van andere ongehoorzamen die werkten in een 'lagere' literaire rangorde, hebben met het uiten van hun passie sociale uitstoting en minachting geriskeerd. En niet zelden aan den lijve ervaren. Ik aarzel niet, hen 'heldinnen' te noemen.

* John Keble 1792-1866: theoloog, Fellow of Oxford Univ., Anglicaans priester en auteur van onder andere het zeer populaire 'The Christian Year'.

Bronnen: Shirley Foster: 'Victorian Women's Fiction: Marriage, Freedom and the Individual', 1985

Martha Vicinus: 'Independent Women, Work and Community for Single Women', 1985

Lillian Nayder, *The Other Dickens, a life of Catherine Hogarth*

Een gemiste kans

door Karla Boschma

Dit leek me zo'n interessant boek. We weten immers allemaal, hoe we Dickens ook bewonderen, dat hij zijn echtgenote, moeder van zijn 10 kinderen slecht behandeld heeft. Een biografie van Catherine, de geschiedenis vanuit haar standpunt, gebruik makend van haar uitgebreide correspondentie (helaas heeft Dickens haar brieven aan hem, zoals zoveel andere brieven, vernietigd), dat kon niet anders dan interessant zijn.

Maar wat een gemiste kans!

Het begint al wat vreemd met een verhaal over Katherine Thomson, Catherine's grootmoeder, van wie een prachtig portret van Raeburn bestaat. Waarna een warrig verhaal begint dat we verder alleen dingen over haar weten, niet van haar, omdat dat nu eenmaal het lot van vrouwen in de middenklasse, niet werkend, in die tijd was. Na het intrappen van die open deur het verhaal dat dochter Kate Perugini de brieven van Dickens aan haar moeder alleen niet verbrandde omdat George Bernard Shaw haar dat afraaide, verklarend dat Dickens " was quite as much in love when he married as 999 out of every thousand British bridegrooms" and "that this normal state of things outlasted even the 11(!) pregnancies". Nog afgezien van de vraag of GBS de grootste autoriteit op het gebied van liefde was, blijkt hier wel uit dat dochter ook haar twijfels had of die brieven van haar vader aan haar moeder bewezen dat hij eens wèl van haar hield, zoals Catherine gezegd had toen ze haar dochter de brieven gaf.

En dan begint eindelijk de biografie. Een lange aanloop beschrijft de geschiedenis van de Hogarths, en dat geeft wat inzicht in het milieu waar

Catherine vandaan kwam.

Een beschrijving van haar verlovingstijd, toont vooral, aan de hand van zijn brieven, dat hij haar in een bepaald keurslijf aan het duwen was. (Er was duidelijk geen sprake van de adoratie die hij voor Maria Beadnell had. In die zin had GBS duidelijk ongelijk, en Kate Perugini misschien wel gelijk dat ze die brieven wou verbranden, al ziet de schrijfster dat duidelijk anders)

En dan wordt duidelijk dat schrijfster Catherine van begin af aan duidelijk als slachtoffer van Dickens wenst te zien. Dat hij zich niet anders gedroeg dan andere mannen van zijn tijd en klasse is haar duidelijk bekend, maar het is niet wat ze wil laten zien. Dickens had blijkbaar zich beter moeten gedragen dan zijn tijdgenoten. Dat Catherine misschien, zelfs waarschijnlijk, gelukkig was in haar rol, dat komt niet echt naar voren.

Al snel komt een "pet hate" van de schrijfster naar voren: dat in de verzamelde brieven van Charles Dickens ook brieven opgenomen zijn die Catherine namens hen of hen beiden schreef. Als een soort "appopration" om een modewoord te gebruiken. En dat terwijl ze zelf vermeldt dat Catherine, zoals bv tijdens hun reis naar de US, als zijn secretaresse optrad... Ik zie het probleem niet, er wordt immers vermeld dat het handschrift dat van Catherine is, en niemand heeft ooit beweerd dat zij een analfabete was. Die klacht komt in de biografie wel meermaals voorbij.

Ook het geconstrueerde gedoe om Catherine steeds in trio's te proppen per levensfase is, tja, zo kunstmatig

Het "smijt uit het raam van de trein moment", helaas zat ik niet in de trein, was voor mij de beschrijving van de geboorte van Henry. Na de heel moeizaam en pijnlijk verlopen stuitbevalling van Sydney, huurt Charles Dickens een anaesthesist in. Net als koningin Victoria moet Catherine erg opgelucht geweest zijn niet nog eens zo te moeten afzien. Maar nee, hiermee was haar lichaam tot object gemaakt, aldus de schrijfster. Doet me denken aan die vroedvrouw naast wie ik op een feestje zat, die pijnbestrijding bij de bevalling onnatuurlijk en fout

vond. Op mijn vraag of ze zich bij de tandarts ook niet liet verdoven, was het antwoord dat dat iets heeeeeeel anders was. Wijlen mijn moeder, die aan de andere kant zat, ontplofte. Die had met mijn geboorte erg afgezien, en graag pijnbestrijding gehad....

Kortom, wat een geneuzel allemaal! Postmoderne feministische prietpraat van het ergste soort.

En al die gemiste kansen! Bijvoorbeeld, schrijfster haalt de zeer moeizaam verlopen echtscheiding van Rosina Bulwer Lytton aan, en zelfs het feit dat die in 1858(!) een tijdje door haar ex in een inrichting voor geesteszieken werd gestopt, n.a.v. haar protesten tegen zijn gedrag. Zou het dan echt niet bij haar opkomen dat we hier een verklaring vinden voor 2 vreemde zaken: dat Catherine nooit in het openbaar protesteerde en zich schikte (600 pond per jaar, vrijheid en respectabel zijn was heel wat aantrekkelijker dan een gekkenhuis), en Dickens' merkwaardige beschuldigingen over Catherine's geestesgesteldheid. Een waarschuwing misschien, dat laatste?

Ja, het is heel erg dat Dickens, in de greep van een midlife crisis en verliefdheid op Ellen Ternan zijn echtgenote, de moeder van zijn kinderen, buiten zette. Het lot van vrouwen was niet makkelijk, maar, zo blijkt uit de biografie, ondanks haar verdriet maakte Catherine er nog het beste van. Een sterke vrouw dus.

Ze had een betere biograaf verdiend!

Tja, als historica stel ik vast dat als dit een profielwerkstuk van een van mijn leerlingen was, ik ze zou prijzen voor het vele bronnenonderzoek, maar vooral zou wijzen op de gemiste kansen, en dan met name het slordig omgaan met die bronnen. Vanuit haar feminisme bekijkt ze Catherine op een manier die haar onderwerp verbaasd en geschokt zou hebben. Ze duwt haar onderwerp in een van te voren besloten frame, die van slachtoffer, en interpreteert haar feiten naar behoefte. Haar neiging bijvoorbeeld om vol te houden dat de vele

zwangerschappen op liefde wijzen...terwijl dat hoogstens lust en vruchtbaarheid bewijst.

In de greep van haar frame kijkt de schrijfster onvoldoende kritisch naar de feiten. En gebruikt iets te vaak, "waarschijnlijk", "ze zal" enz.

In het verleden bestond er vaak een neiging de fouten van Dickens te willen verdoezelen, laten we nu niet het omgekeerde doen, en hem louter als boeman opvoeren. Hij was een genie, maar ook een mens met alle fouten die daar bij horen.

Hield Dickens van Catherine? Vast wel, op zijn manier, maar vanaf circa 1850 is ook in zijn werk grote onrust te zien. De dood van zijn vader en Dora, de terugkeer van zijn grote jeugdliefde Maria Beadnell, met alle herinneringen en teleurstelling die dat meebracht, de teleurstelling in zijn kinderen (het valt niet mee kind van een genie te zijn) naarmate ze opgroeiden, langzamerhand groeiden hij en Catherine uiteen. Tegenwoordig zien we dat laatste als een goede grond voor scheiding, in de victoriaanse tijd lag dat wat moeilijker.

Het was een grote tragedie voor alle partijen, en tenslotte is niemand, ook Ellen Ternan niet, er gelukkiger van geworden.

The Immortal Memory 2016

by Liesbeth van Aalst

Dear Fellow Dickensians,

It's lovely to see you again, although, being an honest person, I must confess that at this moment in time I feel rather uneasy. Actually, not to put too fine a point upon it: you behold in me a nervous wreck. You see, I have never before spoken in public, not even in Dutch! And of course, in honour of our guest, Dr. Tony Williams, ~~Commander-in-Chief of Dickensians worldwide~~, (our Global Leader so to speak), we'll do our best to accommodate ourselves to his native tongue. Especially as he crossed the grim, dangerous waters of the North Sea to be with us today. And speaking for myself: I've been labouring night and day to get this just right. After all, our unblemished reputation is dear to us and you

know how people talk; we don't want any gossip at headquarters.

Mind you, it wouldn't surprise me at all if the gentleman's Dutch turns out to be better than mine, he being a Language Person; such experts pick up a language with the effort needed by others to make themselves a cup of tea.

Anyway, as I indicated before I lost the thread, my state of mind is somewhat similar to Mr. Pickwick's who – being an excited spectator at a military manoeuvre- on the command 'Eyes Front', suddenly finds himself being stared at relentlessly by 'several thousand pairs of optics'. (Page 48). Now, we all know the outcome of that unpleasant incident: bruises all over, the loss of walking-sticks, hats and coat-buttons and worst, the serious infringement upon a gentleman's dignity.

So, may I ask you to remain seated, please? No fidgeting and fussing and above all: try and keep your optics under control for my sake. It'll be all right if we just stay calm. Thank you very much. There, that's much better!

Now, before we come to the point of this little speech, I'd like to tell you about my first acquaintances with Dickens. One bitterly cold night, I woke up to sinister sounds from downstairs: the beating of drums and the angry shouting of a mob. Putting my little ear to a crack in the floor, I realized that a radio-play was being performed. Well, never being one to dawdle, I consulted the radio-guide next morning and read: 'Tussen Londen En Parijs', a translation from the English novel 'A Tale Of Two Cities' by Charles Dickens'. So, after school I trotted to the Public Library and took the book to the counter, where the stern librarian shook her wise head: 'oh no dear, you're much too young for this'.

When I told my father - a man who was seldom seen without a book - he took me by the hand and removed that same book from the library-shelf and after having had it stamped and dated, handed it to me, addressing the lady in the never forgotten words: 'Madam, while appreciating your concern for the young, I do think that a child can do worse than reading Dickens'.

That was sixty years ago and the magic has only intensified since then, through my growing understanding of Dickens's world. I hope you'll forgive me for this nostalgic digressing; I love to digress!

And today we are once again assembled to pay our tribute to the Inimitable, our beloved Charles Dickens. A born storyteller, gifted with a sense of humour that is truly timeless. A man who- after countless readings- can still make us smile and move us to deep admiration for his empathy and wisdom. A man with the courage of a lion in his merciless attacks on the abuse of power in high places and his defence of the poor, the hopeless and the terrorized.

And, added to his written dedication to justice and common humanity, there was his tireless work among 'fallen women', many of whom were safe, warm, fed and taught for the first time in their lives, by way of his sympathy and physical support.

The 'ragged schools', established with his collaboration, saved the children of the poorest from the gutter by teaching them the simple skills needed to become human beings in their own right.

The one aspect of human experience that he *did not* write about was sex of course; if he'd committed that unspeakable sin, we'd have missed all the beauty and genius of that brilliant brain; he'd probably have ended up in the Workhouse, a pariah to Polite Society. And let's face it: although things may look better in that respect these days, the overdose of literary copulation we get on our plates tends to get a bit drab eventually, as I'm sure you'll agree. As usual mankind keeps plodding between extremes...

Now, I wonder where this last comes from; I expect it's my obsessive need to be comprehensive. Which, in this case, is rubbish; we're not here to discuss the things Dickens did *not do*, but to celebrate what he *did do*.

So at last: (I hear you think), may I invite you to join me in honouring our 'Sparkler'? Please, fill your glasses . Here's to the greatest of them all: The Immortal Charles Dickens and our Dickens Fellowship.

Thank you!

Dickenstheater Laren wint Award in de USA

door Else Flim

(Amerikaanse Award voor Dickenstheater Laren)

Na enkele verzoeken om op te treden in de USA besloot het Dickenstheater Laren de stap te wagen. Dat de optredens van Charles Dickens-performer Aad Kok en dramaturg/regisseur Else Flim zo'n succes bleek, was voor hen een grote verrassing. Ze gaven een lezing én een voorstelling voor The Magic Lantern Society USA&Canada in New Orleans. Dit gezelschap bestaat uit circa 200 internationale wetenschappers en performers. Zij zijn gespecialiseerd in visueel en theateraal vermaak in de periode van de pré-cinema.

Aad Kok: 'We hebben ons intensief voorbereid, eerst met het bepalen van de inhoud van de lezing, daarvoor deden we veel onderzoek, en daarna met het samenstellen van de voorstelling, het uitzoeken van de juiste glasplaten voor de toverlantaarn, teksten schrijven en vertalen. Toen volgden de gedegen repetities want het Engels moest zo perfect mogelijk en in de stijl van de Victoriaanse tijd

worden uitgesproken. Een trouwe bezoeker van ons Dickenstheater, native speaker David Eavis, begeleidde ons als stemcoach. David Eavis was een aantal decennia als choreograaf en producer verbonden aan de Nederlandse televisie. Zijn stem weerklonk via opnames boven en beneden in ons huis want mijn vrouw Else had totaal andere teksten dan ik!’

De lezing met veel beeldmateriaal bestond uit vier onderdelen zoals de passie van Dickens voor de toverlantaarn, zijn verwijzingen naar de the magic lantern in zijn boeken en verhalen, zijn voordrachten in de vorm van solotoneel en zijn tournee door de VS in 1867/68. Het kunstenaarsdorp Laren kreeg een prominente plaats in de lezing met o.a. schilderijen van Mauve die door Amerikanen werden gekocht en de komst van Amerikaanse impressionisten die hier kwamen schilderen. Natuurlijk kwamen William en Anna Singer, haar woonkamer en het museum ook in beeld. De wetenschappers en performers kregen uitleg over de manier waarop Dickens in het Larense theater tot leven wordt gebracht. Daarbij wordt de actcertechniek van Dickens uitgevoerd terwijl het publiek de glasplaten kan zien. Deze vorm van optreden werd door de aanwezigen als uniek bestempeld.

Else Flim: ‘Twee jaar geleden bezochten we het Amerikaanse kunstenaarsdorp Old Lyme waar William Singer met zijn vrouw een zomer doorbracht en in een andere stijl leerde schilderen. Nu hielp de directeur van het Singer Museum, Jan Rudolph de Lorm, ons aan een mooie foto van het bordje The Newborn Lamb bij het schilderij dat terugkeerde uit de VS. Kort voor vertrek vroeg ik hem nog gauw hoe hij Mauve in het Engels zou uitspreken. Toch gewoon Mauve, ja, met AU. In het museum maakten we een fotoreportage met de hulp van een suppoost, die publiek vroeg als fotomodellen bij de zomerse schilderijen van Singer te gaan staan. Bij onze mededeling dat we gevraagd waren in Amerika op te treden hebben we zoveel vriendelijke reacties ontvangen. Het is hartverwarmend zoals mensen dan met zo’n succes meeleven!’

Toen de lezing in New Orleans voorbij was, keek het publiek met hoge verwachtingen uit naar de theatervoorstelling. Ná de introductie door Else Flim, precies zoals in Laren, zorgde de opkomst van ‘de heer Dickens’ voor flinke opwinding in de zaal. Het internationale publiek was diep onder de indruk. Eigenlijk wisten de aanwezige Amerikanen niet eens dat Dickens een tournee

langs vele steden in hun land had gehouden en bijvoorbeeld wel 15 keer optrad in New York. Nu stond Charles Dickens daar voor hen en hij leek wel écht! Tijdens het toneelspel waren de glasplaten te zien en hoorde men Schubert-muziek uit een Amerikaanse muziekdoo, die aan het Dickenstheater was uitgeleend.

Aan het eind van deze internationale conventie, met een prachtig optreden van een Japanse professor en haar studenten, bleek het Dickenstheater genomineerd in de categorieën 'best performing' en 'best research'. Er had een meerderheid van wetenschappers gestemd. Zij zagen het onderzoek als basis voor de theatervoorstellingen dus de factor research scoorde hoger. De Award voor de beste historisch en wetenschappelijk onderbouwde research ging naar het 'Dickenstheater Laren in The Netherlands'.

Aad Kok: 'We waren totaal verbaasd want we wisten niet eens dat er een Award te winnen was! Een professor van een Amerikaanse universiteit kwam mij feliciteren met de woorden: "Ik heb al vele voorstellingen uit de Victoriaanse tijd bekeken maar nog nooit zag ik iemand die zó Victoriaans is als u!"

Else Flim: 'En natuurlijk beloofden Amerikanen en Engelsen naar Laren te komen. Zo'n mooi dorp! Natuurlijk ontvangen we ze graag want we zijn reuze trots op Laren. We zijn al gevraagd om over twee jaar op te treden in Canada.

THE DUTCH DICKENSIAN

Volume XXXVI, winter 2016, No 89.

The Dutch Dickensian is een uitgave van
The Haarlem Branch of the Dickens Fellowship

ISSN 0167-8388

Colofon

The Dutch Dickensian is het officiële tijdschrift van The Haarlem Branch.

The Haarlem Branch opgericht in 1956, is Branch 142 van The Dickens Fellowship.

Bestuur:

President: M. David

Secretaris: P. de Groot

Penningmeester: D. Kooiman

Secretariaat van de Haarlem Branch:

Mr. P. de Groot, Kanaaldijk 81, 1454 AC, Watergang.

E-mail: circumlocution-office@xs4all.nl

De contributie voor lidmaatschap van de Haarlem Branch bedraagt €30,- ; een familie lidmaatschap bedraagt €40,-.

Bank: ABN-AMRO AMSTERDAM

IBAN: NL77ABNA0407745173

t.g.v. THE DICKENS FELLOWSHIP

Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Redactie van The Dutch Dickensian:

t/m 31-12-2016

K.V. Boschma

C.A. Klok

A.A. de Landtsheer

m.i.v. 01-01-2017

E.I.G. van Dalen

J.C. van Kessel

Redactie adres:

J.C. van Kessel

Marktstraat 26-28

1411EA Naarden

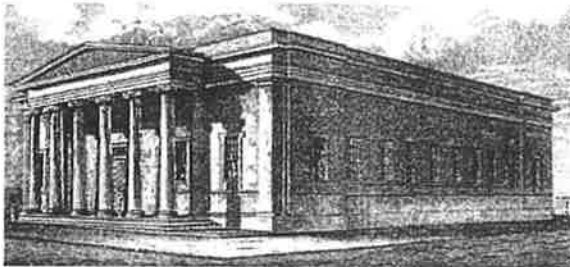
Email: jcvkessel@yahoo.com

Vervolg op de andere binnenzijde van de omslag.

**Dickens in Aberdeen —
Then and Now**

Paul Schlicke

**Dickens
Fellowship**

**International Conference
Aberdeen
July 2016**

Dr Paul Schlicke

Honorary Professorial Research Fellow, School of Humanities; Editorial Advisory Board, Dickens Journals Online

Paul Schlicke has been Senior Lecturer in English at the University of Aberdeen since 1989. Born in the United States, he took his BA from Stanford University, and his PhD from the University of California, San Diego, where he was a National Defense Education Act Fellow. A distinguished Victorianist, he has published extensively on Dickens: general editor of the Oxford Reader's Companion to Dickens (1999), author of Dickens and Popular Entertainment (1985), compiler of the Dickens entry for the 3rd edition of the Cambridge Bibliography of English Literature (1999) and co-compiler of *The Old Curiosity Shop: An Annotated Bibliography* (1988). He has edited *Hard Times* (1989) and *Nicholas Nickleby* (1990) for World's Classics, *The Old Curiosity Shop* (1995) for Everyman, and *The Pickwick Papers* for British Heritage Database (2002), and published numerous articles in the *Dickensian*, *Dickens Quarterly*, *Studies in English Literature* and *Dickens Studies Annual*. He has just completed the editing of the Clarendon edition of *Sketches by Boz*, using the original periodical versions of the sketches, which have never before been reprinted. He is also a past President of the international Dickens Fellowship (2003-2005), of the Dickens Society of America (1994) and is currently Chairman of the trustees of the Charles Dickens Museum.

Bron: <http://www.buckingham.ac.uk/directory/dr-paul-schlicke/>

Dickens in Aberdeen—Then and Now

by Paul Schlicke

[This article first appeared in *The Review*: Published by the Aberdeen University Alumnus Association, vol. LXII, nos. 220-21, Autumn 2011 and 2013, pp. 389 - 99.]

During the summer of 2013 a major exhibition, 'Charles Dickens and the MidVictorian Press' has been on display in the foyer of the Sir Duncan Rice Library. Colourful and informative, it provides a tour through major 19th-century British periodicals and identifies some of the men and women who wrote for them: Punch, Household Words, the Cornhill; William Makepeace Thackeray, Elizabeth Gaskell, W. H. Wilis, and many others - centrally, Charles Dickens himself. Above all, the exhibition serves as a reminder that Dickens was not only the foremost novelist of his age, but equally prominent as a journalist and entertainer.

Curated by Anthony Burton, for many years a librarian at the Victoria and Albert Museum in London, 'Charles Dickens and the Mid-Victorian Press' was opened in Aberdeen on 9th July by John Drew, Professor of English at Buckingham University, and Tony Williams, formerly secretary of the international Dickens Fellowship. Together they gave an introduction to Dickens's journalism; Professor Drew described the Dickens Journals On Line Project, of which he is director, and Dr Williams spoke entertainingly on the history of the Dickens Fellowship.

The exhibition and lectures followed on from a season of lectures, films and readings sponsored by the University in 2012 in celebration of the bicentenary of Dickens's birth. The actress Miriam Margolyes filled the 600-seat Arts Lecture Theatre with a performance of her one-woman show, 'Dickens's Women: and the BBC journalist James Naughtie, himself a local lad from Rothiemay and an Aberdeen graduate, spoke eloquently on 'A Time for Dickens?' As an integral part of the activities, a local branch of the Dickens

Fellowship has been founded and goes from strength to strength.(1) All of this demonstrates beyond doubt that Dickens reputation is alive and well in Aberdeen.

As it always has been. Throughout Dickens's lifetime (1812-1870), Aberdeen University Library was assiduous in acquiring the books he wrote and the journals he edited. His novels, Christmas books and travel books were purchased at the time of their first publication; subscriptions to his periodicals brought complete serial runs of each of them. Since his death in 1870, the library's holdings have been constantly monitored, with gaps identified and filled whenever possible, and with new editions, biographies, critical studies and bibliographies acquired as they come available.

As a result, the University of Aberdeen library holds one of the most distinguished collections in the world of materials by and about Dickens. Only three libraries in Britain (the Victorian and Albert Museum, the British Library, and the Charles Dickens Museum) and a handful of institutions outside Britain have more extensive holdings. Although not widely known or consulted, the collection is one of the jewels in the crown of Aberdeen, and merits far greater recognition than it has ever received.

The collection contains first editions of his fifteen novels; five of the six earliest editions of his collections of sketches; first editions of his two travel books and of three of his five Christmas books (including *A Christmas Carol*), plus many lifetime editions of all his major works. It holds a complete set of the final authoritative edition published in his lifetime, the Charles Dickens edition. There are complete runs of the periodicals he edited (*Bentley's Miscellany*, *Master Humphrey's Clock*, *Household Words* and *All the Year Round*), including those numbers which appeared after he ceased editorship. These journals contain the original periodical versions of the six of his novels which first appeared within their pages.

A single example can serve to illustrate the richness of the collection. In

November 1837 the publisher Richard Bentley brought out the first edition of *Oliver Twist*, its author identified simply as 'Boz', the pseudonym under which most of his early works appeared. Dickens protested, and within a week the novel was re-issued with a new title page attributing the work to 'Charles Dickens' (and a new final illustration by George Cruikshank). There are thus two significantly different versions of the first edition of this important work. The University of Aberdeen library holds copies of both.

In addition, because it was a working library before, during and after Dickens's lifetime, Aberdeen holds many works of related interest, such as nineteenth-century periodicals, works by his contemporaries, imitations, dramatisations and adaptations.

Nor is the library lacking in scholarly materials published after his death. It holds the authoritative British Academy/Pilgrim edition of his letters, the Oxford edition of his public readings, the Oxford edition of his speeches, and all nine volumes published to date, of the authoritative Clarendon edition of his novels. The library has complete runs of all the major periodicals devoted to Dickens (the *Dickensian*, *Dickens Studies*, *Dickens Quarterly* (incorporating *Dickens Studies Newsletter*) and *Dickens Studies Annual*). It also has extensive holdings in scholarship focused on Dickens's life and works - biography, criticism and bibliography. The collection is substantially augmented by online resources, and by the Chadwyck-Healey Charles Dickens Research Collection, a microfilm copy of the holdings of the Victoria and Albert Museum (the Forster collection) and the British Library (the Dexter collection).

Dickens's personal acquaintance with Aberdeen was brief but noteworthy. In 1849 Dickens was invited to stand for Rector of Marischal College. James Donaldson, a third-year undergraduate who went on to become Professor of Humanity at Aberdeen University (1881-86), later Vice-Chancellor of the University of St Andrews (1890), wrote to Dickens, inviting him to accept nomination for Rector of Marischal College. This was - and still is - a post on the University's governing body, filled by student election. The students also

invited Hugh Miller, the Scottish geologist and religious activist, to stand. Both Miller and Dickens declined the nomination, Dickens writing to Donaldson:

I beg to assure you that I am very sensible of the feeling which has induce you to propose me as a candidate for the Lord Rectorship of your College; and that I feel much beholden to you far that mark of your regard and consideration. But in reply to your note in which you do me the favour to ask my consent to this nomination, I am constrained to say, without any reservation whatever, that I do not aspire to the high honor in question, and that I must entreat you to withdraw my name at my express desire.(2)

Dickens offered no explanation, but his reason is clear: he was being asked to stand against the incumbent, John Thomson Gordon, whom, Donaldson later stated, the students were 'determined to oppose'.(3) Gordon, formerly Sheriff of Aberdeen and now of Edinburgh, was one of Dickens's closest Scottish friends. They had met at the Edinburgh banquet in 1841, where Gordon gave the memory of Burns, a speech which Dickens considered 'masterly'.(4) Gordon hosted a dinner in Edinburgh for Dickens's theatrical company in 1848; and in the same year Dickens presented him with an inscribed copy of *The Haunted Man*. They had entertained one another both in London and in Edinburgh, and remained in contact until Gordon's death in 1865. It is unsurprising that Dickens refused to oppose his friend.

Dickens came to Aberdeen on two occasions only, both times to give public readings from his works. His initial visit took place during his first professional tour, on Monday 4 October 1858, when he gave readings from the story of *Little Dombey* at the matinee and *A Christmas Carol* in the evening.

It was a momentous time in Dickens's life: not only was he commencing a major new direction in his artistic endeavours with the public readings, but also that summer saw the irreparable breakdown of his marriage, when he separated from his wife of twenty-two years, with whom he had had ten children. In what was the most ill-judged act of his public life, he published an announcement to

justify his behaviour and to quell rumours that he was having an illicit relationship. The scandal impacted directly on his reception in Aberdeen.

On 24 September, ten days before Dickens was due to read here, a long editorial statement appeared in the Aberdeen Free Press, headed 'Mr Dickens' Domestic Infelicities, and Their Moral'. The writer voiced 'some alarm' over Dickens's self-justification and deplored as 'moral cowardice' his claim of 'incompatibility' as the grounds for separation.

In the same issue of the Free Press a letter to the editor took issue with Dickens on other grounds, namely his outspoken championship of Sunday amusements. The Sabbatarian movement, strong and active during Dickens's lifetime, fought to promote strict observance of Sunday as a day of worship. The letter to the Free Press underlined how vigorously contested the issue was. This writer, signing himself 'One of the Church-goers of Aberdeen', suggested that anyone who attended Dickens's readings should donate a sum equal to the value of their tickets towards the Sabbath societies of London. Another letter to the Free Press a week later (1 October 1858) was more trenchant. Signing himself 'Consistency' this writer vowed to stay away from readings altogether.

In the event the visit to Aberdeen went off well. There were laudatory reviews in the Free Press and in the Aberdeen Herald. The Aberdeen Journal writer sniffed that a visit of less than twenty-four hours was 'a short time to spend in our fair city', and admitted to a predisposition to consider public reading 'scarcely worthy of his great genius', but soon changed his mind:

We had not long listened to him however, when we felt that the creations of his fancy gathered tenfold vigour from his representation and that he ... had the power of giving a more visible and determinate embodiment to his creations, and sending to the heart with tenfold force the lessons of loving-kindness and humility, which it has long been his object to inculcate (6 October 1858).

Dickens's final visit to Aberdeen came on Wednesday 16 May 1866, during a

later tour. On this occasion he gave a single performance only, reading the storm scene from *David Copperfield* and the trial from *Pickwick*. He was unwell at the time, suffering from a bad cold and pain in his eye and hand, and reviewers noted that he was hoarse. But he was in good spirits, concocting gin punch and 'the artful sandwich' for the train journey north, accompanied by his readings manager George Dolby and his sub-editor on *All the Year Round*, W. H. Wills. To pass the time Dickens leaped up and performed a sailor's hornpipe, with Dolby and Wills forming the 'orchestra', accompanying the merry dancer with whistling. Dolby pointed to Dickens's behaviour on the trip as an example of his disposition to 'take any amount of pains and trouble' to entertain his friends. 'In all his actions the dominant motive was a consideration for others.'⁽⁵⁾

The reading in Aberdeen itself was, Dolby judged, 'the least enthusiastically received of any given, before or since,⁽⁶⁾ but this verdict was disputed by local reviewers. Despite huskiness, wrote the reviewer in the *Herald*, Dickens's voice was 'rich and rare' and 'gave new life to the characters' (19 May 1866). The *Journal* observed that the audience 'gave abundant evidence, if such were necessary, to the popularity and esteem in which the most genial English writer of the day is held', and concluded that 'the great novelist, though turning over to years, retains all the fire and energy of expression, facial and vocal- all the juvenility and vigour of spirit necessary to a true and vivid delineation of the best creations of his genius' (23 May 1866).

The impact of Dickens's performances in Aberdeen is attested by the memory, recorded more than half a century later, of a man who had been present at the 1858 performance. Looking back on his experience. A. S. Cook recalled that Dickens read *Dombey* 'with all the pathos and dramatic ability with which he was so richly endowed' (*Evening Express*, 11 February 1908).

Beyond Aberdeen, Dickens's connections with Scotland were extensive. He grew up in the shadow of Sir Walter Scott (1772-1832). and some of his deepest convictions had been articulated by Scottish Enlightenment thinkers of the eighteenth century. He was proud to marry into a Scottish family, and like Lord

Byron (1788-1824). the romantic poet of Scottish descent, he 'awoke one morning and found himself famous'. His first major public recognition came when, at the age of twenty-nine, he was granted the freedom of the city of Edinburgh, and he retained great affection for the Scottish capital for the rest of his life. Although quintessentially an English author, in many ways Dickens was imbued with a distinctly Scottish tincture.

From the Scottish enlightenment Dickens derived the image of the man of feeling, predisposed instinctively to benevolence. Linking ethics with aesthetics and locating virtue in spontaneous human affections, Francis Hutcheson (1694-1746) defined virtue in relation to beauty (*An Enquiry into the Origin of Our Ideas of Beauty and Virtue*, 1725), and Adam Smith (1723-90) proposed that sympathy, by arousing interest in the feelings of others, provides the source of moral judgements (*The Theory of Moral Sentiments*, 1759). For these writers, as for Dickens, man was a creature of natural goodness. Sensibility, the faculty of feeling, predominated over reason. and sentiment, the capacity for moral reflection, was innate. Dickens pulled on readers' heartstrings with the deaths of Little Nell and Paul Dombey; Florence Dombey, Sissy Jupe, and Lizzie Hexam combat heartlessness with selfless compassion; Mr. Pickwick is the first in a long line of Dickens's men of sensibility.

Dickens's sudden rise to fame was compared to that of Byron (*Quarterly Review*, June 1839), and in his early works Dickens treated the lingering fascination with the most sensationally popular poet of the previous generation with comic ridicule. The schoolgirls in *The Old Curiosity Shop* scream with excitement when they see a wax effigy of Byron (ch. 29), and Dick Swiveller, in the same novel, spouts passages from Byron's poems. Later, Dickens introduces gloomy Byronic heroes in his fiction, most notably James Steerforth in *David Copperfield*.

Walter Scott was Dickens's great predecessor, the writer whose success brought prestige and respectability to the novel, and it was a considerable accolade when, early in his career, Dickens's works were compared to Scott's (Edinburgh

Review, October 1838). Scott's romances, starting with *Waverley* (1814), established the historical novel, in which ordinary people are caught up in great historical events, as the foremost manifestation of the genre, and Dickens consciously sought to emulate Scott when he first started writing fiction. In the event, other commitments intervened, and it was not until 1841, by which time he had already achieved success with four serialized novels, that he turned to the much-delayed *Barnaby Rudge*. Its subtitle, *A Tale of the Riots of '80*, explicitly echoes that of *Waverley* -- 'Tis Sixty Years Since -but although various of Dickens's characters, events, and topics have precedent in Scott's fiction, his conception of history differs markedly from Scott's. He was to write only one more historical novel, *A Tale of Two Cities*, which, even more than *Barnaby Rudge*, imbibes not Sir Walter's Whiggish outlook on history but the apocalyptic vision of Thomas Carlyle, the sage from Ecclefechan.

Scott also mattered to Dickens in another way, providing an object lesson in the precariousness of writing as a profession and the danger of wearying the public by writing too much. In his last years Scott had attempted to extricate himself with his pen from financial ruin after being caught up in the bankruptcy of his publisher and printer. Dickens wrote three trenchant articles for the *Examiner* in 1838-9, defending the favourable account in Lockhart's *Life of Scott* and affirming an author's right to fame and fortune. In 1842 this position involved Dickens in acrimonious controversy with Americans over international copyright.

Dickens's career as a literary figure began with the publication of 'A Dinner at Poplar Walk' in December 1833 in the *Monthly Magazine*. More stories and sketches followed, and in August of 1834 he was hired as a reporter on the *Morning Chronicle*, where his editor, an irascible Scot named John Black, was Dickens's 'first hearty out-and-out appreciator'. 'Keep "Boz" in reserve for great occasions,' Black was quoted as saying; 'He will aye be ready for them.'⁽⁷⁾ A few months later, in January 1835, Dickens was invited to supply an original sketch to the newly-founded *Evening Chronicle*, by its editor, another Scot who had migrated to London, George Hogarth, whose daughter Catherine Dickens

was soon to marry. Dickens was intensely proud of this Scottish connection. He gave Catherine a toddy-kettle from Scotland as a wedding present. To his uncle he described Hogarth as 'an intimate friend and companion of Sir Walter Scott, and one of the most eminent among the literati of Edinburgh'.(8) Hogarth, whose sister was married to James Ballantyne of Scott's publishing firm, had acted as Scott's legal adviser; his wife was the daughter of George Thomson, Robert Burns's publisher and friend. 'All my relations by marriage are of Scotland,'(9) Dickens boasted.

Long before Dickens's birth, Edinburgh, the 'Athens of the North', rivalled London as a literary and cultural mecca. In the nineteenth century it was a vigorous centre of publishing, and its literati quickly recognised Dickens's importance. An Edinburgh Pickwick Club was founded in 1837; the same year his comic operetta *The Village Coquettes* was staged here, and the next year Dickens was gratified to learn that *Oliver Twist* was well received here. Francis Lord Jeffrey (1773-1850), founder and influential editor of the *Edinburgh Review*, admired Dickens intensely, calling himself Dickens's 'Critic Laureate', and was famous for weeping over Little Nell- 'nothing so good as Nell since Cordelia', he told Dickens.(10) John Gibson Lockhart (1794-1854), son-in-law and biographer of Scott and editor of the *Quarterly Review*, commissioned an important early review of Dickens.

Instigated by Lord Jeffrey, a public dinner was held in Dickens's honour on 25 June 1841. John Wilson (,Christopher North') (1785-1854)' trenchant editor of *Blackwood's*, presided. Dickens was immensely flattered, and wrote to his closest friend John Forster (1812-76), 'It was the most brilliant affair you can conceive; the completest success possible, from first to last.(11) More than 250 men were present, with another seventy turned away, and some 150 ladies sat in the gallery to hear the speeches. Wilson described Dickens as 'perhaps the most popular writer now alive',(12) and Dickens's own speeches (he gave three) were rapturously received. His friend Angus Fletcher (1799- 1862), proposing the toast to the ladies, declared that Dickens 'owed much of his distinction to his having selected as his partner for life a Scottish lady', to which Dickens replied

that he 'had always looked with pleasure upon his children as half bred English and Scotch'.(13) Four days later he was voted the freedom of the city, and his 'Burgess Ticket' was still proudly displayed in his study at Gad's Hill Place at the time of his death. Dickens stayed in Edinburgh for ten days, fêted everywhere, and when he went, supposedly 'incognito', to the theatre, the orchestra struck up 'Charlie is my darling'. Following his triumph, he and Catherine proceeded to tour the Highlands for twelve days. He found himself 'exalted' by the glens of Glencoe, 'fearful in their grandeur and amazing solitude', an impression altogether lacking, he felt, when he witnessed Niagara Falls the next year.(14)

Dickens had made his first visit to Edinburgh in 1834, when he reported for the Morning Chronicle on a banquet in honour of Lord Grey, whose government had enacted the Reform Bill. He wrote a memorable account, prompted by the late arrival of the dignitaries. Some of the guests, grown impatient with the delay, started helping themselves to food and soon nearly everyone was tucking in. The result, Dickens remarked, was 'perhaps one of the few instances on record of a dinner having been virtually concluded before it began'.(15)

Dickens returned to Scotland a number of times, taking his amateur theatrical productions to Glasgow and Edinburgh, and giving public reading performances not only in those two cities but also in Aberdeen, Dundee, and Perth. He repeatedly praised the audiences of Edinburgh, 'most intelligent .. . with a capacity of being affected by the pathetic parts, such as I never saw before', and evincing greater geniality and 'a quicker sense of humour' than anywhere else.(16) The feeling was reciprocated: in a long and laudatory review, the Scotsman wrote, 'Hear Dickens, and die; you will never live to hear anything of its kind so good'.(17)

Among his closest friends, Jeffrey and Fletcher resided in Edinburgh, and he admired the Edinburgh-based Scotsman as 'a really good newspaper'.(18) But he considered the Scott monument 'a failure ... like the spire of a Gothic church taken off and stuck in the ground,(19) and he deplored the oppressiveness of

Presbyterian Sundays in the 'city of whited sepulchres' as Edinburgh was described in an essay he published in *Household Words*.⁽²⁰⁾ He was delighted with the 'enthoozymoozy' of the reception when he presided over the opening of the Athenaeum in Glasgow in 1847,⁽²¹⁾ but generally he associated Glasgow with incessant rain. He found other towns in Scotland similarly uncongenial: Dundee was 'an odd place, like Wapping with rugged hills behind it' .⁽²²⁾

For all his familiarity with Scotland, then, it is noteworthy that it goes virtually unmentioned in his fiction. The sole adventure of his which is set in Scotland is Chapter 49 of *Pickwick*, 'The Tale of the Bagman's Uncle', which (no doubt influenced by Burns's 'Tam O'Shanter') hilariously recounts a drunken nocturnal adventure in Edinburgh. Lord George Gordon, in *Barnaby Rudge*, hails from Scotland; the child lovers in 'Boots at the Holly Tree Inn' set off for Gretna but never reach their destination; and Dickens briefly tries his hand in representing a Scottish accent in 'The Lazy Tour of Two Idle Apprentices', but whereas other countries visited by Dickens (the United States, France, Switzerland, Italy) figure prominently in his writings, Scotland, like Ireland and Wales, receives the merest glance. When all is said, Dickens remains 'English to the backbone' (*Quarterly Review*, June 1839).

But there were many articles about Scotland in the journals he edited, including a story set in Aberdeen which appeared in *Household Words* in 1852 under the title 'Who Murdered Downie'.⁽²³⁾ Like all other contributions to the journal, it was published anonymously, but the journal's office book reveals that it was one of six pieces written by James Knox (1807-69), Scottish editor of the *Daily News*, which Dickens edited briefly in 1846.⁽²⁴⁾ The article recounts the mock trial and execution of Richard Downie, Sacrist of Marischal College in the late eighteenth century, by a group of undergraduates who were seeking revenge for Downie's officiousness in reporting student misdemeanours to the University authorities. Having lured the poor man to a darkened room, the masked students enacted a ceremony in which they convicted him of 'conspiring against [their] just liberty and immunities' and made him kneel before block to be beheaded. The prank went horribly wrong when Downie, struck on the neck by a wet

towel, died of fright. The students vowed one another to silence, and the truth emerged only in the deathbed confession years later of one of the students.

It is a lurid tale, efficiently told. Presented as a real event, the episode is, however, entirely spurious. There was no Sacrist named Downie in University records, only a librarian of that name who died in his bed in 1663; at the reputed time of the incident few students were in residence where rules were allegedly broken, and there is no public record or press notice of it before 1824. At that date the story was printed in a book entitled *Things in General*, by Robert Mudie. Thereafter the tale has been retold many times. It appeared in well over a dozen published accounts in the course of the nineteenth century, with events usually located at the city's other University, King's College, rather than at Marischal. The version in Dickens's magazine is an entertaining morsel of Gothic titillation, of a sort known today as an urban legend: a sensational fictitious event presented with abundant local detail as authentic historical fact. Characteristically of Dickens, the tale he printed casts a romantic aura over the location described; the granite city of Aberdeen is shown by him to hold mysterious secrets.

In 1866 Dolby, making arrangements for his 'Chief' to visit Aberdeen, was given warning by the local ticket agent:

*Weel, Mither Doalby, I'm no prepared t' state positively what
yewr actiel receats 'll be, for ye see, sir, amongst ma ain friends,
there are vairy few wha ha' iver haird o' Charles Dickens.(25)*

As the present article indicates, Aberdonians, and Scots generally, had in fact heard of Charles Dickens, and to this day his memory remains green throughout Scotland.

(1) <https://sites.google.com/site/aberdeendickensfellowship/>

(2) The British Academy/Pilgrim edition of *The Letters of Charles Dickens*, ed. Graham Storey, et al., 12 vols. (Oxford: Clarendon Press, 1965-2002), 5.499.

- (3) Peter John Anderson, ed. *Rectorial Addresses Delivered in the Universities of Aberdeen 1835-1900* (Aberdeen: for the University, 1902), 358.
- (4) Letters 3.314.
- (5) George Dolby, *Charles Dickens as I Knew Him* (London: T. Fisher Unwin, 1885), 33.
- (6) Dolby, 36.
- (7) Quoted in Letters, i. 83n.
- (8) Letters, i. 144.
- (9) Letters, i. 346.
- (10) Letters, ii. 238.
- (11) Letters, ii.310.
- (12) Letters, ii. 310n.
- (13) Letters, ii. 311n.
- (14) Letters, ii. 326-7, iii. 239.
- (15) *The Dent Uniform, Edition of Dickens' Journalism*, ed. Michael Slater and Julia Drew (London: Dent, 1994-2000),2.7.
- (16) Letters, viii.542, xii 248
- (17) Scotsman 8 December 1868, quoted in Letters, xii 236n.
- (18) Letters, xii 242.
- (19) Letters, v 216.
- (20) [James Payn,]'A Sabbath Hour', *Household Words* xviii 470-2.
- (21) Letters, v 216.
- (22) Letters, viii. 673.
- (23) *Household Words*, 5, 436-38.
- (24) Anne Lohrli, *Household Words: A Weekly Journal 1850-1859 Conducted by Charles Dickens* (Toronto: University of Toronto Press, 1973), 335-36.
- (25) Dolby, 36.

Website Haarlebranch: <http://www.dickensfellowship.nl>

Webmaster: E.I.G. van Daalen

E-mail: eig.vandaalen@ziggo.nl

In The Dutch Dickensian worden ter beoordeling van de redactie, artikelen opgenomen die betrekking hebben op:

Leven en Werken van Charles Dickens.

Tijdgenoten die raakvlakken hebben met Charles Dickens.

Onderwerpen die licht doen schijnen op de tijd waarin Charles Dickens leefde.

Boekbesprekingen van oude of nieuwe uitgaven alsmede recensies van uitbeeldingen van werken van Charles Dickens op DVD etc.

Zowel artikelen geschreven in de Nederlandse taal alsmede in het Engels kunnen worden geplaatst.

Bijdragen:

Artikelen dienen bij voorkeur als platte tekst of neutraal Word-bestand, zonder opmaak, te worden toegezonden. Voetnoten dienen aan het eind van het artikel te worden geplaatst. Suggesties voor illustraties zijn ter beoordeling van de redactie.

Verschijning:

The Dutch Dickensian verschijnt minstens tweemaal per jaar.

Charles Dickens.

WRITTEN Nov. 3, 1837.

The fourth of six totally different signatures all written in the year 1837 was written on the envelope of the letter with signature nr 3 which was printed on the back of nr 88 of the Dutch Dickensian.

Colofon

The Dutch Dickensian is het officiële tijdschrift van The Haarlem Branch.
The Haarlem Branch opgericht in 1956, is Branch 142 van The Dickens Fellowship.

Bestuur:

President: M. David

Secretaris: P. de Groot

Penningsmeester: D. Kooiman

Secretariaat van de Haarlem Branch:

Mr. P. de Groot, Kanaaldijk 81, 1454 AC, Watergang.

E-mail: circumlocution-office@xs4all.nl

De contributie voor lidmaatschap van de Haarlem Branch bedraagt

€30,-; een familie lidmaatschap bedraagt €40,-.

Bank: ABN-AMRO AMSTERDAM

IBAN: NL77ABNA0407745173

t.g.v. THE DICKENS FELLOWSHIP

Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Redactie van The Dutch Dickensian:

t/m 31-12-2016

K. V. Boschma

C.A. Klok

A.A. de Landtshoer

m.i.v. 01-01-2017

E.I.G. van Dalen

J.C. van Kessel

Redactie adres:

J.C. van Kessel

Marktstraat 26-28

1411EA Naarden

Email: jcvkessel@yahoo.com

Vervolg op de andere binnenzijde van de omslag

Charles Dickens.

WRITTEN Nov. 3, 1837.

The fourth of six totally different signatures all written in the year 1837 was written on the envelope of the letter with signature nr 3 which was printed on the back of nr 88 of the Dutch Dickensian.